FLODEN

0.

Mildred: Hey Johnny, what are you rebelling against?
Johnny: Whadaaya got?
LASLO BENEDEK: *The Wild One*

Vi vill här våga försöket, att närmare rekonstruera ett bestämt fall av det samband, som väl också i allmänhet måste råda mellan ett Konstverk och den konstnärliga Verksamhet, vars produkt det är. Det samband det är fråga om, är det mellan Bruce Springsteens sju första Verk och den konstnärliga Verksamhet, som han var involverad i, då denna skapade dem. Det är en typ av Verksamhet som hade utvecklats till modell för revolt emot den rådande Ordningen redan innan Springsteen tog den i bruk. Den bestod då av fyra momenter: Poeten, Aktören, Hjälten och Publiken, vilka var ordnade till varandra på följande sätt: Poeten skapade Hjälten, Aktören åter spelade Hjältens roll inför Publiken; Poeten och Aktören var ibland samma subjekt, ibland icke; ej heller förväxlades sällan Publiken Aktören med dess subjekt. Aktören spelade emellertid alltid Hjältens roll så, att dennes relation till enskilda aspekter av Ordningen, ehuru den var negativ, för Publiken skulle framstå och av den erkännas såsom något positivt. När Springsteen väl upptäckte och fängslades av denna Verksamhet var han dock redan väsentligt radikalare är sina föregångare; han var förvisso liksom dem till sitt väsende negativ, men icke emot enskilda aspekter av Ordningen, utan negativ emot Ordningen som sådan, och hade satt grunden för sin existens på spel, i det han fordrade den i erkännandet, att han till sitt väsende var negativ emot just Ordningen. Men det, att vara omedelbart negativ emot Ordningen som sådan, kan icke omedelbart erhålla ett erkännande; ty Ordningen är något allmänt, och att vara omedelbart negativ emot den, är att vara negativ emot den utan orsak; men Springsteen hade ett skäl, nämligen det, att Ordningen aldrig beaktat hans fordran, att åt sig förskaffa sig en existens, som skulle motsvara hans Väsende. Den väg ut ur detta trångmål, som han fann, var just den bestämda form av Verksamheten, som han gjorde till sin. Det är en Verksamhet, som han startar och upprätthåller därigenom, att han, såsom Verksamhetens subjekt, först, som Poet, skapar ett Verk bestående av en Krets av Hjältar, vilka var och en uttrycker hans negativa relation till Ordningen; sedan, som Aktör, presenterar dessa Hjältar för en samling individer, vilka samlats runt subjektet för att åhöra och åse Hjältarnas öden; som Aktör vinnlägger subjektet sig om att individerna skall bli varse Hjältarnas negativitet och inse och erkänna, att denna tillika icke endast också är subjektets, utan också deras egets väsendes negativitet, på det att subjektet självt också ska kunna erkänna, att deras väsende också är dess eget. Då detta ömsesidiga erkännande väl uppstår har Springsteen existens som Verksamhetens subjekt, medan individerna har existens som Publik. Det som sedan håller igång och utvecklar denna Verksamhet, och som med nödvändighet producerar nya Verk, är motsägelsen mellan Hjältens omedelbart negativa relation emot den omedelbara Ordningen och den erfarenhet, som subjektet i Hjälten gör av denna relation, d.ä. motsägelsen mellan subjektets teori och praxis. Detta

om Verksamheten i allmänhet. Låt oss nu närmare betrakta och följa dess utveckling.

1. Kosmos

The poet´s eye, in fine frenzy rolling,
Doth glance from heaven to earth, from earth to heaven;
As an imagination bodies forth
The forms of things unknown, the poet´s pen
Turns them to shapes and gives to airy nothing
A local habitation and a name
WILLIAM SHAKESPEARE: *A Midsomer Night´s Dream*

I begynnelsen av Verksamheten har subjektet ännu icke i sina Hjältar erfarit Ordningen, och denna är därför obestämd, omedelbar: i enlighet härmed har här, i det första Verket, Hjälten tillvaro i ett omedelbart förefunnet, evigt och oföränderligt Kosmos. I detta Kosmos har Ordningen en omedelbar ort: Jorden, liksom ock Friheten har en egen ort: Himmelen; och liksom subjektets tillvaro är negativ Ordningen, och sålunda inte existerar utan den, d.v.s är en icke absolut, utan blott relativ frihet, äger Hjälten tillvaro icke i Himmelen, utan i ett fritt svävande i regionen mellan Jorden och Himmelen. Jorden, Ordningens ort, är platsen för dem, som underkastar sig Ordningen; de vill alla till Himmelen, men ingen av dem vill dö: d.ä. som Hjälten inta en permanent negativ relation till Jorden. I sin ofrihet tillkämpar de sig helt visst en kortvarig känsla av frihet i och med Hoppet. Ty även Hoppet är en negativ relationen till Jorden; också den är ett avlägsnande från Jorden, men momentant: Jorden håller i beredskap vad som omgående utplånar Hoppet - Fallet. Nu existerar helt visst olika grader av renhet vad gäller Hoppet: Hoppet, med vinkeln pi halva i relation till Jordens tangentplan, är det renaste: det absolut rena, absolut lodräta hoppet som, ackompanjerad av den sköna Kalliopes hoppfulla stämma, tar åt tvånget ett jublande farväl. Men som sagt, Fallet utplånar strax denna flyktiga frihet ovan Jordens yta: det lycksaliga Hoppet vänds till Fallet, men inte utan motstånd: Hoppet faller spottandes till Jorden, Kalliope störtar snäsande och väsande till marken. Men Hoppet som avviker från pi halva, eller vertikalen, är mindre rent i sitt hopp om frihet, och allt mindre rent ju större denna avvikelse är. När avvikelsen är pi halva från vertikalen, tar Hoppet plats på Jorden; men på Jorden är Hoppet inte ens en momentan frihet från Jorden: den lämnar aldrig Jorden; detta illusoriska Hopp är Syndafloden. Förlorade till denna är de, vilka förlorat Hoppet och i stället bekänner sig till Vantro, Avguderi, eller Känslolöshet. Syndafloden är sålunda det evigt fallna Hoppet; men liksom Jorden förvandlar den mot Himmelen uppåtgående vertikala rörelsen till en mot Jorden nedåtgående och med densamma kolliderande, förvandlar den också den horisontella hopplösa Hoppet till en slutlig och evig förening med Jorden: den ändar i Gungfly, Olja och Blod. Så är Syndafloden en rörelse utan känsla för, tanke på eller ord för just Hoppet. Men det finns på Jorden också de, vilka varje dag erfar dess ovarliga, i bland rent av brutala begränsningar av livet, men likväl inte förlorat sig till Syndafloden, och som, lockade av den ungdomlighet, vitalitet och frihetshunger som subjektet representerar i spelet i Ordningen, samlas framför scenen, på vilken subjektet inbjuder dem till att dela hans Hjältar och drömmar om frihet

Men när subjektet som Aktör väl för de församlade individerna påbörjar presentationen av Hjältarna, kan inte den först presenterade Hjälten framträda som Hjälte; för i den förste enskilde Hjälten kan individerna inte urskilja dennes väsen; det kan de först då den framträder som det gemensamma väsendet hos flera Hjältar; och därför

kan den av subjektet i Hjälten presenterade negativa relation emot Jorden inte omedelbart av en Publik erkännas. Den först presenterade Hjälten kan därför inte, trots att han på scen skapar Kosmos, av individerna erkännas som Hjälte, och inte heller kan dessa finna sig själva upphöjda till Publik; ty subjektet, Hjälten och Publiken uppnår ju existens först i det ögonblick, då individerna och subjektet erfar och erkänner, att de delar en och samma negativa relation till Ordningen. Subjektet måste därför, för att kunna uppnå existens, presentera ytterligare en Hjälte; i denna Hjälte återuppstår Kosmos ånyo, men återigen bara för en kort stund; ty även denna Hjälte måste tystna, och ersättas av en tredje, o.s.v. Subjektets presentation av Hjältarna skapar sålunda ett pulserande Kosmos, som bildas, expanderar, kontrakteras och försvinner i takt med de enskilda Hjältarnas uppdykande på och försvinnande från scenen.

Men den första upprepningen förvandlar nu den ursprungliga presentationen till den första i en serie av presentationer, i vilken Hjälten av individerna framför honom kan särskiljas i subjektet, Poeten, Aktören och Hjälten som sådan. Därmed har subjektet påbörjat sin kamp för att tydliggöra sin negativa relation till Ordningen, d.v.s. påbörjat kampen för sin existens. För individerna är till en början den skiljaktighet, som för subjektet gäller mellan Ordningen och Friheten, och som Hjälten uttrycker som skiljaktigheten mellan Jorden och Himmelen, en skiljaktighet endast i Ordningen. Sålunda är för dem Himmelen blott himmelen, Jorden enbart jorden, Hoppet det vardagliga illusoriska hoppet och Fallet inget annat än det naturliga, av jordens gravitation åvägabragda fallet till jorden. I arbetet med att försöka få individerna att verkligen förstå Kosmos, försöker subjektet till en början att rikta individernas uppmärksamhet på den vertikala axel, som leder från Tvånget till Friheten, och tvärtom, genom att åtskilja axelns båda poler genom två olika arter av representationer: å ena sidan sol, ljus, moln, stjärnor, änglar o.s.v., och å andra sidan jord, mörker, stjärnor (på jorden), ånga, änglar (på jorden) o.s.v. Subjektet framhäver även den längs axeln upp och nedgående rörelsen, vars momenter är Hoppet och Fallet, och vill, genom sammanknytningar av de båda polarterna, påvisa, att dessa i Kosmos inbördes hör ihop: celest gyroskopfärd, vingade fötter, navkapselhimmel o.s.v. Och än mer: subjektet försöker i Hjälten göra individerna uppmärksamma på, att vad än dennes ord kan betyda på jorden, så betyder de likväl något annat i Kosmos: vad som där är lera, är här Gungfly, vad som där är olja, är här Blod, vad som där är en skön duns, är här en skottskadad människas tunga Fall mot asfalten. Och än vidare: subjektet, som Aktör, följer med intensiv uppmärksamhet individernas reaktioner på den Hjälte, som han ställer fram för dem, och väljer, beroende på hur de reagerar, än den ene, än den andre Hjälten ur Verket som nästa Hjälte, för att på så sätt erbjuda individerna den i kretsen av Hjältar som för ögonblicket är bäst lämpad för att tydliggöra deras väsende. Men också subjektet självt blir under föreställningens gång ett uttryck för kampen emot Ordningen genom den parallellitet som där råder mellan Hjältens kamp emot Ordningen och subjektets egen kamp mot den fysiska och mentala trötthet som därav följer och tilltar, att det om och om igen tvingas framställa en ny Hjälte för att få individerna att till slut upptäcka och erkänna dess negativa relation emot Ordningen. Alla dessa subjektets bemödanden på scenen skall få individerna att inse, att Hjältarna uttrycker något ett och samma, något allmänt. Ytterligare ledtrådar ges, då subjektet i Hjälten återger vad Springsteen som pojke och yngling var och erfor, d.ä. före det han fann existens som Verksamhetens subjekt.

På den tiden, då han var pojke, var han negativ icke Ordningen, utan enskilda tvång och krav. Pojkens existens eller negativa relation

till kravet bestod då i vägrandet att uppfylla det. Då det av honom t. ex. krävdes, att han skulle sitta ned, komma ned eller svälja ned, svarade han med att förbliva stående uppe, kvarbliva där uppe och kasta upp, och tillkämpade sig på så sätt genom sin vägran en, om än kortvarig, existens. Men krav följde på krav, och kraven blev Molnet. Även uti detta uppnådde pojken sin åtrådda existens i och genom vägrandet, men fann sig i sin vägran då vara utslängd ur Molnet och i sin icke-vägran vara icke-existerande i Molnet.

Men pojken blev yngling, och måste som sådan vägra att vägra.

Ty som yngling ställdes han en vacker dag inför tvånget, att genom lönearbete inta en väletablerad och för honom förutbestämd plats i Molnet; ynglingen vägrade, - men fann sig denna gång icke vara utkastad ur Molnet på samma sätt som tidigare, då återvändandet till dess famn var möjligt; nej, denna gång fann ynglingen sig vara nedkastad till Underjorden; och väl där försökte Färjekarlarna med alla till buds stående medel föra honom över Floden till löne-arbetet, till de levande dödas rike. Och nu hjälpte vägrandet föga. I den kamp ynglingen nu befann sig stod det snart klart för honom, att hans vägran i själva verket varit en negativ relation emot Ordningen. Denna förvandling har sin grund i vägrandes natur. Vägrandet som en akt för sig, t. ex. att förbli stående, kvarstanna där uppe eller kasta upp, är ju alls ingen vägran; det är det ju endast som svar på ett påbud; och påbudet är lika övergående som vägran; det senare kan därför förlåtas som vore det förryckthet, rebelliskhet eller helt enkelt bara barnsligt trots; och så kunde pojken också efteråt gömma sig och sitt verkliga väsende i Molnet. Men tvånget till löne-arbete är inte övergående, utan permanent. Det betyder, att ynglingen inte längre kan ha sitt väsende i vägrandet; detta förvandlas nu i stället till en permanent negativ relation, inte till påbudet, ty detta var ju transient; det förvandlas till vad som nu är enheten av det permanenta tvånget och det transienta påbudet: Ordningen. Ynglingens negativa relation till Ordningen är så ursprungligen det negativa förhållandet emot det permanenta tvånget att underkasta sig löne-arbetets icke mot hans väsende svarande existens. Att löne-arbetet verkligen är ett tvång, bevisas bara alltför väl av de öden, som vidlådes människor som av en eller annan anledning icke lyckats finna ett sådant. Att icke åhöra inkallelsen till löne-arbetet är i Ordningen det onda; och det ondas straff är också till varnagel för de, som under tvång underkastar sig löne-arbetet, och vilka ju knappast finner löne-arbetet vara det goda: att vara utan löne-arbete är visserligen att vara fri från dess alienation, men också att vara ekonomiskt och socialt alienerad i klasssamhället. Löne-arbetaren erhåller förvisso lön nog för ett mindre torftigt liv, men i stället arbetar han i Ordningen alienerad från sig själv: tag såsom exempel: måla detta hus!; då gäller: du äger icke arbetsmedlen (penslar, skrapor, färg); du äger inte råmaterialet (färg, lösningsmedel); och du äger inte rätten till det estetiska (kulör: grön!); och du äger alls icke, om du har omsorg om dig själv och din familj, friheten att icke lönearbeta. I Ordningen utför lönearbetaren arbete åt andra, med andras medel och efter andras målsättning. Springsteen, såsom också varande subjektet i den Verksamhet, som denna skrift har som mål att framställa, äger däremot allt vad löne-arbetaren i arbetet tvingas försaka: målet (existens), råmaterialet (Hjältarna), arbetsmed-let (skaparförmågan), estetiken (Hjältarnas öden); vad han icke äger i Ordningen är uppburen lön; de som bekostar hans livsuppehälle är i stället individerna, som betalar priset för den biljett, som ger tillträde till föreställningen.

Men väl åtskild från Ordningen, har subjektet likväl basen för sin negativa relation till Ordningen i Ordningen; och hur den Verksamhet, i och genom vilken subjektet förskaffar sig existens, har nämnts ovan: genom att först, såsom Poet, skapa Hjältar, vilka var och en är

så konstruerad, att han eller hon ska representera subjektets negativa relation till vad som visat sig vara Ordningen; att sedan, såsom Aktör, presentera dessa hjältar för individer för att få dem att inse, att Hjältarnas negativa relation till Ordningen inte bara också är subjektets, utan dessutom tillika även är deras egen, samt att erkänna, att så är fallet, och därmed skänka existens åt både subjektet och sig själva som Publik. Och även om det är subjektet och inte Publiken, som skapar Hjältarna och håller i gång Verksamheten, så har det självt existens endast i och genom Publikens erkännande, liksom denna har existens endast i och genom subjektets erkännande av dess väsende; detta ömsesidiga erkännande utgör subjektets och Publikens existens utom-inom Ordningen; men när Föreställningen är över, upplöses för Publiken detta utom-inom och själv upplöses den i individer, vilka återvänder till sina respektive tillvaron i Ordningen, i vilka deras väsende saknar existens; subjektet åter har likaså existens endast i Verksamheten och när den väl är över stiger subjektet ut ur den som den enskilde Springsteen. Men han återvänder till skillnad från Publikens individer icke till Ordningen, ty med hjälp av den ersättning, som han av individerna erhåller för att de som Publik skall få möjlighet att såsom ett gemensamt subjekt få uppleva sitt eget, djupaste väsende, förskaffar han sig en tillvaro utom-inom Ordningen. Men i betalningen till subjektet är individerna trots allt negativa Ordningen, ty det är den som möjliggör för subjektet att förbli utom-inom Ordningen och där skapa de Hjältar, vilka propagerar den negativa relationen till Ordningen. Och när individerna väl förenas till Publik, erkänner denna Publik Hjältens negativitet såsom varande också dess egen, inte blott därigenom, att den andäktigt följer varje hjältes öde, utan också därigenom, att den, då den enskilde hjälten tystnar och Kosmos kollapsar, skänker subjektet en närapå extatisk hyllning, som tystnar först då subjektet presenterar en ny Hjälte, och genom denne åter tänder Solen i ett nymornat Kosmos i vilket en skön Kalliope ger stämma åt allt och alla som kämpar och lider i Ordningen och inte förlorar sig i Syndafloden: kärlek som viskar, skratt som bubblar, åska som mullrar och äpplen som dunsar, gråt som snörvlar och glädje som sprakar, fingrar som knäpper och händer som klappar. Så har subjektet i Hjälten skapat en förmedlare mellan Himmel och Jord, en förlösare för dem, som under Ordningens ok arbetar i sitt anletes svett, och han gör tydligt, att han, även om han nått en bit upp mot stjärnorna, är medveten om, att han har sin existens rötter i Jorden, där de individerna efter föreställningens slut har sin hemvist.

Men även om subjektet, Publiken, Hjälten och Musan sålunda existerar i framställningen, så är det likväl endast däri de har existens. Framställningen som sådan är också begränsad i rum och tid: i rummet är den inte större än Publikens och Subjektets gemensamma rumsliga omfång, och i tiden inte längre än tidsspannet mellan föreställningens början och slut. Och under föreställningen skapar subjektet i Hjälten Kosmos, men tvingas också se detsamma kollapsa, och då det faller samman, måste subjektet, för att existera, ånyo skapa Kosmos. Det är med andra ord inte bara fråga om ett slutet Kosmos, utan också om ett oscillerande Kosmos; och likaså oscillerar subjektet självt, nämligen mellan existens och icke-existens, och det icke blott i varje enskilt Kosmos (där subjektet har existens i Hjälten, icke-existens i tidsspannet mellan Hjältarna), utan också i serien av olika föreställningar på olika orter med olika publiker (där subjektet äger existens i varje föreställning, men saknar sådan mellan de olika föreställningarna).

Likväl erfar subjektet i Hjälten, att även om denne skapades för att vara dess exponent för dess negativa relation till Ordningen, är likväl Hjälten som sådan inte en exponent för detta väsende. Ty under det

att subjektets väsende är omedelbart negativt Ordningen, är Hjältens väsende en bestämd negativ relation till Ordningen. Här, i begynnelsen av dess historia, är subjektet som sagt omedelbart negativt emot Ordningen; det kan därför inte skapa en annan Hjälte, än en sådan, som är Hjälte i ett omedelbart förhandenvarande Kosmos: Jorden, Himmelen och emellan dem den svävande Hjälten. Publiken uppfattar förvisso i den svävande Hjälten subjektets negativitet, och ger den sitt erkännande; och den förmår uppfatta denna negativitet emedan den själv redan på förhand delar samma negativitet; men subjektet å sin sida erfar emellertid något helt annat i Hjälten: nämligen, att denne inte alls uttrycker dess egen omedelbara negativitet versus Ordningen, utan tvärtom, att Hjälten och Ordningen redan från begynnelsen utgjort en Enhet; så bildar Kosmos en Värld, i vilken inget tas efter bokstaven, endast efter andan, och Hjältarna på Jorden är också mycket riktigt närmast andeväsendet, vilka, i sina försök att förverkliga sin negativa relation till Jorden, lyckliga finner sig vältrande i dess Dy; lyckliga, ty de vet, att deras dyiga tillvaro är resultatet av att de försökte nå Himmelen. Subjektet åter söker som Aktör finna något som kan tydliggöra andan i Hjältarna, men finner bara ord. Vad det erfar är i stället, att Himmelen, tillsammans med alla de Terrestiala, Sublunara och Celesta fenomen, som i framställningen upprätthålls av Hjälten, utgör ett Kosmos, i vilket subjektet i Hjälten (subjektets praxis) står i motsats till subjektets väsende (subjektets teori).

Subjektets mål är, att i Hjälten presentera sin negativa relation till Ordningen, samt att få den erkänd av Publiken. I Kosmos kunde det inte förverkliga detta mål. Vad det erfor däri var, att det självt och Kosmos, istället för att vara poler i subjektets negativa relation, redan från begynnelsen utgjort en icke-negativ Enhet. Detta är den negativa sidan av subjektets erfarenhet i Kosmos. Men det finns också en positiv sida: den erfarenhet, som subjektet gjorde i Kosmos, utgör nämligen nu dess nya Ordning. Och då Subjektet som Poet nu ånyo skapar Hjältar negativt Ordningen, men denna inte längre är Kosmos, utan Enheten av Hjälten och Ordningen, förverkligar det också en ny typ av Hjälte.

I denna så uppkomna Enhet, som nu ersätter Kosmos och utgör subjektets nya Värld, begränsar på intet sätt Ordningen och subjektet varandra; dessa bägge momenter har ingen inre, inbördes negativ relation; de är två sidor av samma sak. Denna Enhet är, emedan Ordningen däri på intet sätt begränsar subjektet, det Vilda; och som den därmed också saknar lag, och därmed nödvändigtvis är i avsaknad av brott och synd, är den också det Oskyldiga; i denna Enhet är subjektets separation från Ordningen också dess förening med densamma; och likaså är denna förening deras separation; denna Enhetens ständiga växling mellan de båda momenten är Dansen. Det Vilda, det Oskyldiga och Dansen är tre olika aspekter av en och samma uppkomna Enhet av subjektet och Ordningen. Denna Enhet är Eden.

2. Eden

I´m going to preach there was no Fall because there were nothing to Fall from and no Redemtion because there was no Fall and no Judgment because there wasen´t the first two.
FLANNERY O´CONNOR: *Wise Blood*

Subjektet som Poet har nu som mål, att i hjälten förverkliga sin negativa relation emot Eden. Det måste därför skapa ett nytt Verk. Men Hjälten och Eden utgör också de en omedelbar enhet: i det Hjälten i Eden är negativ emot Eden, är han positiv till den. Likväl, i ett försök att vara negativ emot Eden, åtskiljer Hjälten två momenter hos densamma: Slump (Frihet) och Nödvändighet (Ordning), av vilka den förra är negativ den senare, och vill därigenom påvisa, att gränsen existerar i Eden. Så hävdar Hjälten, emedan gränsen trots allt skall existera, att han just anlänt från Underjorden (vilket ju icke är osant), och därmed också, att det finns en övre värld; Hjälten kan likaså omtala historien om den unga kvinnan, som, för en rik man i staden, lämnade sin fattige pojkvän i provinsen. Men Hjälten påvisar själv Gränsens icke-existens. Ty Hjältens passage över gränsen medför alls icke någon förändring i Eden; Eden är samma Eden före den påstådda passagen, som efter densamma; gränsen är alltså ingen gräns; och därför är ej heller hjältens handling någon handling. Ej heller är det i Eden en överraskning, att den unga kvinnan snart nog återvänder till sin käraste i provinsen. Poeten, som genom namngivning vill etablera gränser i Eden, erfar, att namnen endast benämner icke-gränser. Poeten försöker, såsom redan nämnts, på liknade sätt avgränsa Slump från Nödvändighet: av en slump fastnar Hjältens skjorta i den roterande karusellen, av en slump somnar pojkarna på stranden och av en slump blir lufttemperaturen så hög, att konservburkarnas temperatur i kvartersbutiken når 32,22 °C. Men Hjälten tydliggör, att slumpen alltid uppträder som ett med nödvändigheten: den med skjortan i karusellen fasthakade Hjälten släpas med nödvändighet runt i cirkel, pojkarna på stranden haffas med nödvändighet av snuten, och konservburkarna exploderar med nödvändighet (i Eden) vid ovan angiven temperatur. I Eden kan Fortuna icke annat än haffas av Nödvändigheten.

Poetens svårighet, att skapa negativa Hjältar i Eden, har sin grund i Eden som sådant. Eden är icke åtskild från Hjälten, och därför finns det icke heller något i Eden, emot vilket Hjälten kan vara negativ. Och som arbete icke är möjligt, om icke något yttre i förhållande till arbetet finnes, existerar icke heller det senare i Eden; och då ej heller någon art av handling eller händelse, som skulle kunna upprätta ett Eden nu skilt från ett Eden då, kan äga rum däri, existerar inte heller tid och död i Eden. Men likväl, för sin existens skull måste subjektet förege, att dessa av honom namngivna gränser verkligen finnes i Eden: gränserna finnes, och så gör handlingar, arbete, tid och död; men varje försök, som Hjälten gör, att förverkliga sin negativa relation till dessa gränser, får dem att lösas upp i Intet, och de framstår till slut blott som såsom skenbara gränser. I detta eleatiska Eden av blott skenbara gränser, handlingar och händelser, resulterar Hjältens ständiga försök att förverkliga sig negativt Eden nödvändigtvis i lika ständiga misslyckanden; Hjälten fylls nu av leda: livet i Eden är ett Karnevalsliv, ett Cirkusliv, ett Gatuliv, ett Flipperliv, ett Strandpromenadliv. Och så, oförmögen att hitta något i Eden att vara negativ, gör Hjälten till slut ett sista, radikalt annorlunda försök att förskaffa sig existens: i stället för att förverkliga sig negativt emot något i Eden, skall Hjälten i stället nu förverkliga sig negativt emot Eden som sådant. Hjälten deklarerar därför helt plötsligt, att det är hög tid att för gott lämna Eden med dess hyckleri, och besvär Musan, att hon ska slå följe med honom. Nu kan ju Eden lämnas endast om det är begränsat. Men Eden är Världen och således icke-begränsat. Hjältens uppmaning till Musan, att hon ska följa med på vägen ut ur Eden, måste dock förefalla henne möjlig att följa, och han måste därför ge sken av, att Eden är begränsat. Hjälten tar därför åter till namngivandet och ger Eden ett förnamn: Lilla. Men Eden förblir Eden även med ett förnamn; ty Eden är inget familjenamn: Eden är allt, och

Eden är varken begränsat eller obegränsat, utan som sagt: icke-begränsat; och mycket riktigt, den begränsning av Eden, som Poeten försökte åstadkomma med hjälp av förnamnet, för att därigenom göra det trovärdigt, att det var möjligt att fara ut från Eden, uppvisas nu av Hjälten därigenom, att han om och om igen upprepar löftet om en snar utfärd bort från Eden, men icke någon gång ens försöker förverkliga det, som illusorisk. Återigen erfar subjektet, att dess negativitet i Hjälten erkännes av Publiken, men att det icke i densamme är sann emot sig själv. Men i denna dans av skenbarheter tvingas subjektet till slut i Hjälten till sig själv ställa frågan: Vad kan jag göra? Nu ställs ju denna fråga i Eden, och den är därför naturligtvis endast skenbart endast en fråga; ty genom att upprepa den gång på gång, ger Hjälten för handen, att frågan också är dess svar. Och svaret är? Intet.

I Eden var subjektet självt Eden, och Världen var det absolut subjektiva; subjektet var ett icke-begränsat, flytande, gungande Allt, utan något fast att förverkliga sig negativt emot; subjektet var Ordningen; men i Hjälten erfor subjektet tvärtom, att det var Ordningen som var subjektet; att det i själva verket var underkastat en konstant, oföränderlig Ordning, att Världen icke är det absolut subjektiva, utan det absolut objektiva. I denna Värld gäller Lagen: du kan icke förverkliga dig själv; vadhelst än du gör, är det blott och bart ytterligare ett moment i upprätthållandet av Ordningen.

Detta förvända Eden har ett namn: Djungellandet.

I Djungellandet blir denna texts författare en del av Publiken.

3. Jungellandet

Jag tror på framåtskridande
men i cirkel.
GUNNAR EKELÖF

Subjektet har alltså nu som mål, att förverkliga sig negativt emot Djungellandet. Tillblivelsen av denna Värld kan sammanfattas såhär: i Kosmos försökte subjektet lämna Jorden, men erfor, att denna tillsammans med det självt i själva Verket bildade en Enhet: Eden; subjektet försökte då lämna Eden bakom sig, men fann, att dess försök, att på så sätt förverkliga sig själv, endast förverkligade Eden; Eden var denna Enhet av Subjektet och Eden såsom en subjektiv Enhet; nu är denna Enhet plötsligt en objektiv Enhet: Djungellandet. Och så: nu måste subjektet i Hjälten förverkliga sig negativt emot denna sin objektiva Enhet med en Ordning, i vilken alltså ingen kan förverkliga sig själv; tvärtom, i den kan var och en endast förverkliga Ordningen och inget annat än Ordningen: så är Ordningen bliven självets Tystnad. Härav följer, att Poeten i Djungellandet måste finna ut en typ Hjälte, som icke är negativ emot Ordningen, trots att han är det. Att finna ut Hjältar av det slaget, och göra deras negativitet tydlig nog i en värld av järnhård positivitet, är ett svårt arbete, och det är också bara med yttersta ansträngning som Poeten kan särskilja Hjälten från Ordningen och Tystnaden.

Varje ny gestalt av subjektet, liksom varje tidigare, skapar åt sig existens via Publiken erkännande, att han till sitt väsende är negativ emot Ordningen. Men i Hjälten erfar subjektet, att han i denne eller i sin existens inte alls är emot Ordningen, utan tvärtom är ett med densamma. Men just denna erfarenhet utgör nu Ordningen för den nya subjekt-gestalt, som framsprungit ur den subjekt-gestalt, som föregick den. Men den Ordning, som varje subjektet finner sig leva i,

är för honom till en början alltid omedelbar; den har för Subjektet ingen historia, är för denne inte resultatet av den räcka bestämningar av Ordningen, som de föregående gestalterna av subjektet gjort i deras respektive Ordning. Men genom dessa bestämningar möter varje ny subjekt-gestalt en ny Ordning, som är rikare till innehållet och mer konkret till gestalten, än den föregående Ordningen. Dock har subjektet Ordningens historia så att säga bak ryggen. Framför subjektet gäller Ordningen såsom omedelbar. För Djungellandets subjekt är denna Ordning den absoluta Ordningen. Den gäller, har alltid gällt och kommer alltid att gälla. Denna Ordning är vad som kommer att bestämma, inte bara Hjältens mål, utan också det medel, som han kommer att bruka för att uppnå detta mål. Men hade subjektet i Eden sin tillkomsthistoria inför sig som dess enhet med Ordningen, och icke som dess egen tillkomsthistoria, så har Djungellandets subjekt trots allt en längre tillkomsthistoria, och även om det har den inför sig såsom just Ordningen, så anar det likväl nu, att det självt är resultatet av de erfarenheter det tidigare gjort, att det har en tillkomsthistoria.

Han upplever sig vara född i Djungellandet.

Djungellandets Ordning är absolut, och dess invånare lever i absolut alienation: de är alla var och en underkastade denna Ordning; de lever den, utan att leva sina egna liv, de är födda in i Ordningens dödsfälla utan någon väg ut: de gör Ordningen, och Ordningen gör dem. Och subjektet som Poet kan, emedan det är född i Jungellandet, uti Verksamheten endast skapa i enlighet med detta rikes Ordning, och alltså endast skapa Hjältar, vilka är konforma med Ordningen; men å andra sidan måste subjektet, för att uppnå existens i Hjälten, skapa dessa Hjältar såsom varande negativa emot Djungellandet. Subjektet som Poet löser denna motsägelse därigenom, att, även om det själv icke kan skapa på annat sätt, än på Djungellandets, och därför inte heller kan producera Hjältar, vilka är utom Ordningen, så kan Hjälten å sin sida skapa på ett sätt, som poeten inte förmår, och som förvandlar Hjälten till Hjälte; det förhåller sig nämligen så, att i Djungellandet är allt, alla ting, all verksamhet, all produktion moment i reproduktionen av Ordningen; förutom denna reproduktion finns Intet; men just detta Intet är vad Hjälten gör till sin icke-verksamhet: Hjälten produktion är alltså en produktion av Intet, och därmed är den inte heller någon egentlig produktion. Genom sin verksamhet, som är och resulterar i Intet, utfryses Hjälten ur Ordningen och blir ensam, medan han själv genom denna verksamhet delar Djungellandet i två hälfter: en hälft utgörs då av Hjälten själv, den andra av den del av riket, som är icke-Hjälten. Men även denna tudelning-utfrysning är en del av Ordningen. Men nu är ju en absolut ren produktion utan resulterande produkt i och för sig icke negativ emot Djungellandet; Hjälten måste därför under sin icke-produktion av Intet finna något medel att bruka, som, även om också det ingår i Djungellandet, för publiken är en exponent för hans negativa relation emot Ordningen. Nu är denna Ordning omedelbar, himmelskt ren från invånarnas verkliga behov och önskningar, den är evig, orubblig, och människorna är den underkastade; det medel däremot, som subjektet skall bruka för att förverkliga sin existens, måste vara Ordningens raka motsats: ett ting jordiskt, förligt, smutsigt, förgängligt, och underkastat människan; ett sådant ting och medel finner subjektet i Automobilen. Och förvisso, i en vehikel av det slaget skulle Hjälten i Djungellandets tystnad förvisso kunna skapa mycket väsen för Intet; ett Intet, som, om det komme till stånd såsom exponenten för en negativ relation emot Ordningen, vore ett Intet producerat och reproducerat av Hjälten genom icke-produktion och icke-reproduktion, och ur ett sådant Intet, skulle mycket väl en annan, en i grunden mänsklig värld kunna emanera, bara nog många av Djungellandets

invånare anslöte sig till detta Intet. En rullande, mullrande automobil är alltså medlet med vars hjälp Hjälten skall trasa sönder Ordningens Tystnad och ge löfte om en alternativ Värld, en verkligt mänsklig värld, en Värld i vilken automobilen tjänat ut, och icke längre är nödvändig för Hjälten; Hjälten inser nu, att när han föddes i Djungellandet, så föddes han rätt och slätt flyendes; men icke såsom Kosmos Hjälte, som var flyendes Jorden, eller Edens Hjälte, som var flyendes Enheten, utan helt enkelt flyendes, och på så sätt upprätthållandes det Intet, ur vilket ett nytt rike skall breda ut sig, ett rike vari frihetens sol skall komma att skina över en mänsklighet fri från den absoluta Ordningen.

När Hjälten med sitt erbjudande vänder sig till invånare i Djungellandet, måste han, liksom varje Hjälte i varje Ordning, vända sig till någon, som ingår i Ordningen, men som likväl har samma väsende som han själv: Musan. Till hennes hus har han kommit för att framföra sitt erbjudande. Men innan han kan framföra det måste han först själv arbeta sig ur Ordningen, stiga fram ur självets Tystnad. Och det gör han, via en omväg: han lockar fram döda tings egensvängningar, tingen får rytm, de ljuda; detta väcker i sin tur resonans inom honom själv och han finner snart nog sin egen rytm, hittar sin stämma, och kommer till slut också till tals; men hans tal ingår till att börja med endast i Ordningens objektiva värld av konsteranden: nätdörren slår igen; Musan dansar; hennes klänning fladdrar; radion spelar; allt objektivt har av Hjälten helt visst satts i rörelse, men Musan, som subjekt, hon förblir orörlig relativt Ordningen; trots det, framstår hon för Hjälten som en uppenbarelse av hennes och hans möjlighet, att frigöra sig ur Ordningen. Och han kan till slut kan han bana sig väg ut ur det audiovisuella objektiva och ge röst åt det subjektiva, åt det möjliga såsom närvarande: subjektet, jaget. Och så står Hjälten där plötsligt inför Publiken, vänd mot Musan, med Automobilen bakom ryggen, och den hör honom erbjuda henne - Intet! Intet är nämligen vägen ut ur Djungellandets självutplånande liv. Det mullrets väg: den är det Intet, som Hjälten nu vill upprätta och vidmakthålla i Automobilen tillsammans med Musan. Den leder naturligtvis ingenstans. Den existerar inte ens. Den kommer till existens först om Musan accepterar hans erbjudande, om hon med honom slår följe. Men den är för Hjälten det Intet, som, om det kommer till stånd, och Publiken väljer att göra vad Hjälten ber Musan göra, skall att expandera, och som, om publiken blir stor nog, skall komma att sluka hela Djungellandet. Men Musan tvekar. Icke endast därför, att Intet saknar mening i Ordningen, utan också, och framförallt, därför att hon speglar sig själv i Ordningens konkava Spegel, och därför inte kan tro, att hon duger för Intet; vad gäller det förra, att Intet saknar mening i Djungellandet, och därför saknar innehåll för Musan, så ber Hjälten henne, att hon med honom ska fara, icke bort ifrån Ordningen, ty en sådan utväg gives icke i Djungellandet, och inte heller till dess motsats: Det förlovade landet, ty det existerar ännu icke; nej de ska i och med automobilens rörelse upprätta just det Intet, som skall expandera och sluka Djungellandet för ge utrymme åt Det förlovade landet, vars utfästelses förverkligande han själv är garanten för; men hon har sin tillvaro i Ordningen, kan därför inte förmå sig göra vad hon själv önskar, kan inte ens tro, att stegen från Ordningen till Hjältens Automobil är möjliga att ta; hon är passiv; vad hon tror på och längtar efter är en frälsare, som genom en aktiv handling ska befria henne från Ordningen; men Hjälten är ingen frälsare; han förväntar sig, att hon själv skall välja att delta i kampen för deras gemensamma frigörelse; innerligt bjuder han henne att gå den i rummet korta sträckan från verandan till Automobilen, som i själva verket är den oändliga mellan Ordningen och Intet; och han beskriver för henne Intet som en från Ordningen lockande fri Härlighet, och det Förlovade landet som dess

ändamål; men för befrielse, av vad slag det vara må, saknar Ordningen ord, och även inför Hjälten löftesrika ord förbliver hon fånge i Tystnaden, tar aldrig stegen från Ordningen till Automobilen; denna förblir orörlig, tyst, och långsamt, motsträvigt, dras Hjälten tillbaka in i den Tystnad, ur vilken han med så stor möda arbetade sig.

Hjälten är med andra ord egentligen lika orörlig i förhållande till Det förlovade landet som Musan är det i förhållande till Ordningen; ja, även då han far fram med sin Automobil i Djungellandet är hans och ekipagets rörelse väsentligen ett stillastående; ty även om denna rörelse utgör en förflyttning från ort till ort, så är den, emedan Musan icke är medresenär, i förhållande till rörelsens mål, Det förlovade landet, likväl ett stillastående; Hjälten är lika orörlig i relation till bilen som denna är orörlig i relation till Det förlovade landet. Liksom Musan icke förverkligar sitt väsende, utan i stället kvardröjer i Ordningen i väntan på att Hjälten ska förlösa henne, så kommer heller aldrig Hjältens förverkligande av den negativa relationen emot Ordningen medelst Automobilen till stånd, och den negativitet, som han i det förflutna menade sig ha uppnått, inser han nu efteråt var aldrig verklig. Denna orörlighet hos den dynamiske Hjälten och det passiva hos Musan står naturligtvis i stark kontrast till all den dynamik som Hjälten håller igång, men den kan inte annat, än ge sig till känna. Så ligger Hjälten t. ex. utsträckt i sängen och tänker tillbaka på tiden, då han trodde sig vara negativ emot Ordningen genom att tillsammans med Musan leva avsides densamma; men i eftertanken tvingas han nu vidgå vad han på den tiden för sig själv gömde, men egentligen redan då visste, nämligen, att deras negativitet var en lögn utgiven som sanning, på det, att de skulle förskaffa sig åtminstone en känsla av frihet från Ordningen; han inser nu, att, liksom stadens bakgator, oaktat hur avsides belägna de än är, ingår i staden, ingår ävenledes Ordningens avsides i Ordningen; men även om avsides är insides, ingav det en känsla av utom, och som den är det enda uttryck för sin negativitet, som han kan finna, måste han även i fortsättningen leva avsides och utge det för utom, samt så gott han kan, gömma denna lögn för sig själv och andra; eller så står Musan på knä inför minnet av den Hjälte, som han en gång i tiden gjorde till sin utvalda, och som han trodde skulle kunna rädda honom från den bitterhet, som var hans arvedel i Djungellandet; men som Musa är han inom Ordningen; han kan därför av Hjälten bara uppfatta enskildheter, vilka var och en står fix och färdig utan att sammanhänga med de övriga, och vilka han därför aldrig kan förena till ett Helt; ty Hjälten som sådan är icke helt och fullt en del av Ordningen: så var hon för Musan motsägelsefull, på en och samma gång både hård och mjuk, både kall och varm, både lockande och frånstötande, både tillgiven och svekfull, både sann och falsk; och utan möjlighet att förena de olika sidorna hos henne till ett enda Helt, var Musan hjälplös inför hennes gäckande, motsägelsefulla väsende; de ord, som han nu brukar, då han för sig själv talar om henne, är Ordningens ord; och snart nog är det Ordningen i honom som talar till honom: hon är din utvalda, hon skall frälsa dig från Ordningen; men Musans oomkullrunkliga tro, att Hjälten är en frälsare, som skall frigöra honom från Ordningen, är just vad som fängslade och fortfarande fängslar honom i Ordningen; ty Hjälten kan inte frälsa någon från Ordningen, hon kan bara erbjuda Intet, och invänta, att Musan självmant ska välja, att dela det med henne; eller också låter Hjälten påskina, att han ska förskaffa sig en ort utom Ordningen genom att bryta mot den; men han vet att detta är omöjligt, vet att brottet, i stället för att åt honom skapa en ort utom Ordningen, endast ännu tydligare fängslar honom inom densamma; hans vetskap förklarar icke blott hans maktlöshet och defaitism, utan också futtigheten hos det brottet han säger sig vilja genomföra; men han håller fast vid brottets utfästelse, ty den är hans avsides, hans

frihet; men brottet som sådant genomför han aldrig; eller också gör Hjälten klart och tydligt, att Musan, under det han fåfängt söker efter den Hjälte, som skall befria honom från Ordningen, i själva verket ger denna, vad den tillkommer: under dagen uthärdar du ett meningslöst arbete saltat med förmannens förtryck, allt för att genom det bekosta förverkligandet av din dagdröm: att under nattlig färd i Automobil finna den Hjälte, som en gång för alla skall frälsa dig från din dagliga alienationen; men Hjälten vet bättre än Musan, att ingen kan frälsa henne; och utan att ha bärgat någon Hjälte under sin nattliga färd återvänder han på morgonen till den dagliga underordningen i arbetet, bara för att där återigen drömma om den Hjälte han skall finna när natten väl kommer; så upprepar han denna cykel utan resultat ända tills han icke längre tror på sin dröm, och av hans negativitet återstår då bara de nattliga färderna, och som han icke längre ser sig om efter en Hjälte, ser han nu i natten endast natten som sådan eller ett intet, som på intet sätt är det Intet, som ska befria människan från den alienerande Ordningen. Hjälten och Musan är alltså i själva verket båda två statiska: men med den skillnaden, att medan den senare vill bli befriad av den förre, vill den förre tillsammans med den senare och alla andra förtryckta människor i Djungellandet söka en gemensam befrielse genom Intet. För alla dessa mer eller mindre rena Hjältar gäller, att de till det yttersta anstränger sig för att lösgöra sig ur Tystnaden och komma till ord, och för att från ordet icke åter sjunka tillbaka in i Tystnaden. Men det uppstår aldrig en riktig åtskillnad mellan Hjälten och Ordningen, han är icke den handlingens Hjälte, som han utger sig vara, han ger endast utfästelser, löser aldrig in dem; men likväl, då han för Publiken framställer framförandet av Automobilen som en verksamhet full av glädje, vitalitet, fart, bemyndigande och spänning, säger han indirekt, att det icke-produktiva livet i Automobilen utgör den raka motsatsen till det produktiva livet i Ordningen, och kritiserar på så sätt indirekt detta Djungelland, som av människorna kräver ett självuppoffrande liv. Om han väl komme till handling, då skulle han naturligtvis med sin Automobil åstadkomma en flagrant deklaration till världen, den nämligen, att det gives möjlighet till ett annat liv än Djungellandets, ett liv fullt av just glädje, vitalitet, fart och fläkt och självuppfyllelse. Hans framförande av automobilen skulle då naturligtvis inte att vara den Världen, men den skulle representera den, verka för den, peka mot ett liv, som ännu inte existerar, men som tveklöst vore möjlig av förverkliga. Detta land har ett namn: Det förlovade landet.

Om nu Automobilen för Hjältarna i Djungellandet är den vehikel, som tjänar dem i deras försök att realisera sig negativt Ordningen, så är å andra sidan Hjälten som sådan den vehikel, som Springsteen brukar för att i samarbete med publiken förskaffa sig existens som Verksamhetens subjekt. Men därmed har han åt sig väl förberett den katastrof, som drabbar honom, då han i Hjälten erfar dennes verkliga väsende. Grunden för denna erfarenhet utgörs av en händelse som utspelade sig redan i Kosmos. Utan att vara klar över innebörden av sin handling, undertecknade Springsteen där ett kontrakt som gav äganderätt till hans Hjältar åt en annan, åt en, som han trodde hade hans bästa för ögonen, men som nu i Djungellandet visar sig vara icke endast ytterligare en av Djungellandets stöttepelare, utan också en förrädare: Kolonnen. Ty i Djungellandet hävdar plötsligt denne, och det just med hänvisning till det fatala kontraktet, att det icke är Springsteen, utan han själv, som äger icke bara de redan skapade Hjältarna, utan också det moment i Verksamheten, som producerar Verket eller Kretsen av Hjältar. Springsteen står bragd ur fattningen. Det hade aldrig föresvävat honom, att de redan producerade Hjältarna och själva produktionen av en Krets av Hjältar, eller ett Verk, icke vore under hans hägn, och inte heller, att Hjältarna kunde ägas

eller Verksamheten behärskas av någon annan än han själv. Konflikten eskalerar nu inför domstol. Och väl där, tvingas han för sig själv erkänna, inte bara att de skapade Hjältarna har alienerats ifrån honom, utan också att de är honom motsatta; alienerade, ty de är uppenbarligen icke i hans vård; motsatta, ty det Intet, vars predikan de för till torgs, skulle, om han nu i domstolen anammade det, innebära hans undergång; ty han inser, att vill han i fortsättningen ha tillgång till Hjältarna eller tillvaron för sin existens, kan han icke göra Intet, nej han måste i stället kämpa icke endast för äganderätten till vad han redan har producerat och vad han i framtiden kan komma att producera, utan också för makten över produktionen av dessa eventuellt kommande produkter. Detta är avgjort en vändpunkt av nytt slag i Springsteens utveckling: ty nu tvingas han nämligen medvetet göra, vad han i övergångarna mellan de olika Verken eller Kretsarna av Hjältar tidigare gjort så att säga bakom ryggen på sig själv: förändra Hjältarna så de motsvarar den nya Värld, som plötsligt ersatt den tidigare. Ty nu kan han inte vara solidarisk med sina aktuella Hjältar; de förespråkar ju Intet, men Intet duger här endast till intet; ty ett bruk av det skulle ju innebära, att han för gott förlorade Hjältarna; nej, nu gäller inte Intet, nu gäller tvärtom att strida för att äganderätten till de Hjältar, som han skapat och kommer att skapa, liksom ock för att makten över den produktion, som han icke länre bestämmer över, skall övergå till honom själv. Hjältarna och produktionen av Verken, det inser han nu bara alltför klart, har alltid varit underkastade Ordningen. Det nu omvände Springsteen måste även låta Djungellandets Hjältar omvända sig och motsäga sig själva inför Publiken: som Poet och Aktör måste han göra tydligt, att det är hög tid för Hjältarna att sätta stopp gör deras görande av Intet.

4. Det grymma landet

Canton: Mr Champion! My grandfather was Secretary of War to Harrison. His brother was a Governor of the State of New York. My brother in law is the Secretary of State. And to you I represent the full authority of the United States, and the Presesident!
Champion: Fuck him to!
MICHAEL CIMINO: *Heavens Gate*

Springsteen erfor i Djungellandet, att dess Hjältar, uti vilka han propagerade Intet såsom negativt emot Ordningen, alla utan undantag var moment i densamma. Denna motsättning, insåg han, är bara ett exempel på vad som i Ordningens gäller allmänt: nämligen, att löne-arbetaren icke äger rätten till resultatet av sitt arbete och icke heller något väsentligt inflytande över dess produktion. Det var mot detta förhållande han kämpade i domstolen. Men en sådan kamp är ju tvärt omöjlig i Djungellandet, ty där råder Ordningen absolut, d.ä. är evig och oomkullrunkelig. Men vad Springsteen i Djungellandet erfor, var inte enbart, att Ordningen inte endast är arbetaren främmande (den är inte hans produkt), den är också motsatt honom (den förtrycker honom). Visserligen lyckades han av Kolonnen tillförsäkra sig äganderätten till Hjältarna och makten över produktionen av dem eller Verken, men i denna process beaktades vare sig äganderätten till produkten eller bestämmanderätten över produktionen som något som hade att göra med den som verkligen producerar; den resulterade i en tarvig ekonomisk transaktion: å ena sidan pengar till Kolonnen, å andra Hjältarna och makten över produktionen till Springsteen. Men av sina erfarenheter kan denne nu dra slutsatsen, att

Ordningen, precis som hans Hjältar, är en produkt, men inte en produkt av de arbetande människorna. Den är skapad, och kan följaktligen av arbetare skapas om i enlighet med deras och deras familjers önskningar och behov. Springsteen, som också kämpar för sin existens, måste därför, inför Publiken, återvända från Intet och gå i konfrontation med Ordningen.

Ordning är nu i sin uppenbarelse Det grymma landet.

I detta rike påbörjade författaren till detta verk detsamma.

Springsteens erfarenhet i Djungellandet har förvandlat honom till rebell. Ordningen är för honom inte längre en Ordning, som en gång för alla är given; den är en produkt av människor, vilka står arbetarna emot; men såsom varande produkt, kan den i sin tur omformas av arbetarna. Springsteen förstår mycket väl, att ingen enskild kan upphäva den orättvisa, som utgörs av denna Ordning, att en sådan kvalitativ förändering av Ordningen kan bara komma till stånd genom kollektiv kamp. Så, även om han, för sin egen existens skull, måste förverkliga sig som subjekt negativt Det grymma landet, så har han också som mål, att strida för ett samhälle, som förkastar Det grymma landet eller det rike, i vilket arbetande människor har vare sig inflytande över arbetet eller rätten till dess produkt, och i vilket Ordningen är deras väl och ve motsatt.

I Djungellandet var Ordningen fix och evig, och att negera den var därför inte möjligt; men subjektet vet nu så mycket mer om sin tillkomsthistoria. Han vet nu, att han, när han i Djungellandet presenterade sig i en Hjälte, som förespråkade Intet som en negativ relation till Ordningen, var osann mot sig själv; ty Hjälten var lierad med samma Ordning som han var emot. Och än mer: eftersom han i Hjälten spred evangeliet om Intet, och därigenom ledde publiken att tro, att de och Hjälten hade uppnått gemenskap och existens i ett delat väsende negativt emot Ordningen, hade subjektet i Djungellandet förlett icke endast sig själv, utan också Publiken. I Hjältens gestalt i Djungellandet var han sin egen och publikens falske profet. Nu, däremot, är han rebell i Det grymma landet och måste få Publiken, som till skillnad från honom inte gjort de ovan nämnda erfarenheterna i Djungellandet, och som därför fortfarande i Hjältens väsen söker Intet, att nu i stället finna dess eget Väsende i den negativa relationen emot Det grymma landet. Ty endast därigenom, att han erbjuder Publiken att finna sitt väsende i Det grymma landets Hjälte, kan han förskaffa sig och Publiken en verklig tillvaro. Rebellen i Det grymma landet är alltså till dubbla åligganden bunden: att förändra Publikens uppfattning om Hjältens väsende, för att därigenom kunna förverkliga sig själv och Publiken, och till att omkullkasta Det grymma landet till allas människors lycka.

Det grymma landets Ordning är nu den, att den som producerar inte äger makten över produktionen och icke heller äger dess resultatet, produkten. De, som producerar utan att äga resultatet av produktionen är löne-arbetarna. Först som det rebelliska subjekt, vars erfarenhet är densamma som arbetarens, kan Springsteen som subjektet som Poet berätta vad han redan som pojke och ung man mycket väl visste om löne-arbetarens villkor, men då inte kunde ge ord åt: fabriksvisslans arla tjut: det tröstlösa släntrandet i regn mellan ödsliga bostadsbaracker: de leriga stegen genom Tartaros port: de kämpande kropparna i utmattningens skuggrike: den gamla vanligheten i unikaboxen: fabriksvisslans förlösande krav på avlösning: de stapplande stegen hem. Denna brutalt fragmenterade värld har nu för det rebelliska subjektet fått sin förklaring: Det grymma landet. Han förstår nu, att just löne-arbetarens till synes motståndslösa accepterande av sina villkor var ett exempel på den absoluta Ordningen i Djungellandet, och som löne-arbetet då i begynnelsen av subjektets utveckling tycktes honom vara en fix och ostörtbar Ordning,

sade han nej till löne-arbetet. Men nu, efteråt, förstår han, vad han tidigare blott anande, att arbetarens arbete inte är hans eget; han är inte själv involverad i det, han uttrycker inte sig själv däri. Tvärtom, däri förverkligar han inte sig själv, han förverkligar kapitalet. I Det grymma landets arbete utvecklas inte arbetarens begåvning eller förmågor på ett mångsidigt sätt, i stället utnyttjas han i produktionen på ett ensidigt, förkrympande sätt. Han säljer sin arbetskraft till kapitalägaren och erhåller som ersättning en lön, som på intet sätt motsvarar den värdeökning, vilket hans arbete har bibringar produkten, utan endast värdet av de varor, som med nöd och näppe är nödvändiga för hans och hans familj överlevnad. Löne-arbetarens lön är alltså nätt opp tillräcklig för hans och familjens överlevnad och reproduktion; men det mullrande, tunga och rökfyllda arbetet, som bibringar honom denna nätta summa, berövar honom samtidigt hans sinnen och förkortar hans liv genom överutnyttjande av hans fysiska och mentala förmågor: så utsätts han i arbetet för ett våld, som han bara alltför lätt reproducerar i det egna hemmet.

Den rebelliske Hjälten är medveten om, att för löne-arbetaren är Ordningen den absoluta Ordningen. Arbetaren kämpar inte emot den. Han finner sig i den. För att bevara sin självrespekt döljer arbetaren för sig själv, att har ett val: antingen att acceptera de givna villkoren, eller bekämpa dem. Men för honom har våldet och brutaliteten ingen grund i löne-arbetet såsom sådant; tvärtom, de är nödvändiga moment i varje form av arbete. Lönearbetaren väljer förvisso sitt liv, men kräver att bli erkänd som en som inte har något val; och han, som ska erkänna, att han inte har något val, är sonen; och sonens erkännande av fadern måste bestå däri, att han, liksom fadern före honom, blir löne-arbetare, och det utan att ge sken av, att han har något val. Fadern uppfostrar sålunda sin son till att bli löne-arbetare, och sonen, som följer i sin faders fotsteg, uppfostrar i sin ur sin son till att bli löne-arbetare, och vidmakthåller på så sätt detta dödens paternosterverk. Denna tro, att arbetet måste vara löne-arbete, eller att Ordningen är absolut, må betraktas som en synd, alldenstund som den ju hindrar arbetarna från att ömsesidigt erkänna varandra såsom kamrater i gemensamt kamp mot löne-arbetets förslavande villkor, men den kan också betraktas som en arvssynd, enär den innebär att sonen, genom sitt erkännande av fadern, placerar sig själv uti lönearbetet, och sedan i sin tur uppfostrar sin son till att enrollera sig i detsamma. I vilket fall som helst: sonen föds in i löne-arbetet och sonar därmed sin faders synd; lönearbetarens tvång att försaka det mångsidigt livet är det första, makten att kräva samma uppoffring av sonen det andra, och förvandling av dessa båda till nödvändighet det tredje. Men även om löne-arbetaren inte kämpar emot Det grymma landets Ordning, d.v.s för ett annat, radikalt annorlunda liv, är han inte blind för löne-arbetets dubbla natur: han ser, att för honom är löne-arbetet Hades rike, men för kapitalisten är det Plutos.

Eftersom Löne-arbetet icke bringar arbetaren och hans familj något annat än andlig och materiell fattigdom, så omhuldar han bara alltför lätt drömmen, att något, som icke krävt en föregående arbetsinsats, plötsligt skall förändra hans lott: att tärningarna en vacker dag ska rulla hans väg och ge honom möjlighet, att göra sig fri från löne-arbetet. Men dag läggs till dag, och allt är en väntan på ett ögonblick som aldrig kommer. Fysiskt nedbruten av löne-arbetet, själsligt maktlös av valet han gjort, att inte kämpa mot Det grymma landet, börjar lönearbetaren hata varje uttryck av glädje, ty däri möter han allt det, som han har försakat och försakar i sitt liv.

Det grymma landets rebell har förstått, att det hopp löne-arbetaren när, att plötsligt i ett slag bli rik, endast är en av många paralyserande illusioner som tjänar Ordningen; han har också sett, att den verk-

ligt rike vill bli än mer rik; han nöjer sig inte med de slantar, som händelsevis funnit väg ner i hans ficka; nej, han vill, oaktat varje mänsklig hänsyn, förmera sin rikedom. Han gör det genom att investera sin rikedom i fabriker, vars skoningslösa vissla hetsar löne-arbetarna till inställelse i trälandet: han har blivit ägare av kapital och hastar till rov. Han är Det grymma landets kung och är inte tillfredsställd förrän han regerar över hela världen. Detta är helt kort Springsteens bestämning av Det grymma landet; han inställer sig själv i produktionen och skapar som Poet ett Verk bestående av en ny krets negativa Hjältar, vilkas väsende motsvarar hans bestämning av Ordningen. Men de nya Hjältarna ska icke blott, såsom de tidigare, vara den vehikel, med vars hjälp han avser att förskaffa sig själv och Publiken existens; nej, i och med Hjälten ska han framförallt försöka omkullkasta Det grymma landet. I detta rike har alltså Hjälten genomgått en radikal förändring. De tidigare Hjältarna utgick nämligen alla från en fix, oföränderlig Ordning; var och en av dem försökte att förverkliga sin väsentliga, negativa relation till Ordningen såsom en åtskillnad: till en början som en kvantitativ åtskillnad i rummet mellan honom själv och Ordningen (i Kosmos vertikalt, i Eden horisontellt); därefter som en kvalitativ åtskillnad (I Djungellandet mellan den produktion, som reproducerar Ordningen, och den, som producerat det Intet, som skulle utbreda Det förlovade landet). Men vad han i Hjälten erfor, var alls inte, att han i denne kunde upprätta avstånd till Ordningen, utan tvärtom, att han i varje ny gestalt av Hjälten knöts allt hårdare till densamma; för att till slut, i Djungellandets Hjälte, för sig själv tvingas erkänna, att det inte är möjligt, att undkomma Ordningen.

I enlighet med denna erfarenhet skapar subjektet som Poet de nya Hjältarna sådana, att de, i överensstämmelse med de föregående, är negativa emot Ordningen, men, till skillnad från dem, dock inte vill undandra sig Ordningen, utan just uti densamma vara negativa emot Det grymma landet. Den negativa relation, som Det grymma landets Poet i Hjälten nu upprättar i och emot Ordningen, för att genom den tillkämpa existens åt sig själv och Publiken, och tillika störta Det grymma landet i gruset, består i försakandet av Det grymma landets mål. Men nu är naturligtvis försakandet av dessa mål i sig lika litet negativt emot detta rike, som Automobilen i sig var negativ Djungellandet. Även eremiten avstår ju; men han gör det som botgöring och i namn av individuell frihet. Hjälten däremot, som måste presentera sig såsom negativ emot Det grymma landet, försakar Det grymma landets mål i namn av ett högre mål: Det förlovade landet. Detta rike är inte enslingens frihet, utan alla människors frihet. Hjälten har alltså ett mål: Det förlovade landet. För att uppnå detta mål försakar han Det grymma landets mål. Men för att försakelsen verkligen ska vara en försakelse, måste de mål han försakar också vara väsentliga mål även för honom själv; i annat fall vore hans försakande egentligen ett avstående. Naturligtvis avstår han också i Det grymma landet: ifrån löne-arbetets alienerande slit under förmannens spanande fisk-ögon, ifrån det konstanta pratet som aldrig blir verklig handling, ifrån drömmarna som aldrig blir verklighet, ifrån lönens och sjukförsäkringens otillräcklighet; eller med ett ord: ifrån den våldsamma och grova behandling, som varje löne-arbetare och arbetarfamilj måste uthärda i Det grymma landet. Han avstår från allt detta; och att de vilda, illa behandlade hundarna på storgatan i honom vittrar en själsfrände, en som, liksom de, vill göra sig fri från varje herre, är naturligt. Men vad gäller Hjältens försakande, så måste det gälla med avseende på Det grymma landets positiva mål, de som också är hans egna, väsentliga mål. I namn av Det förlovade landet måste han därför försaka inte bara pengar och framgång, utan också, och framförallt, vänskap och kärlek; framförallt, ty vänskap och kärlek är för honom de mål, som

han sätter allra högst, och genom att försaka dem, vill han bevisa, att Det förlovade landet för honom är ett väsentligare mål än något av dem, som Det grymma landet har att erbjuda. Så är brustna hjärtan det pris, som hans kamp för Det förlovade landet av honom kräver. Hjältens resa längs denna asketiska väg av försakelse inför Publiken skall nu rena honom från den synd, som vidlåder honom genom hans delaktighet i Det grymma landet, och göra honom till den Publikens förlösare, som skall går före, så att också den, genom att följa Hjälten, kan rena sig från samma synd och följa Hjälten genom försakelsens öken till Det förlovade landet. Nu kan rebellen dock, eftersom han och Publiken inte uppnår existens annat än i det ömsesidiga erkännande av varandras gemensamma, negativa väsende i Hjälten, inte leda några andra, än de som uppgått i Publiken. Men om Publiken verkligen följde Hjältens exempel, ja då skulle rebellen vara utan Publik och därmed omedelbart vara förlustig sin existens. Rebellens förverkligande av sig själv genom försakandet i Hjälten kräver sålunda Pu-blikens icke-förverkligande av sitt väsentliga själv genom icke-för-sakande. Och som Publiken äger existens endast så länge den i Hjälten finner sitt väsentliga, men icke mer än ideellt existerande negativa relation till Det grymma landet, upplöses den i det ögonblick, som subjektet som Aktör avslutar serien av presentationer av Hjältarna; och de ur publiken då återvändande individerna nödgas åter knyta de kärva band som binder till existens i Det grymma landet; dessa band har namn: arbete, vänner, kärlek, d.ä. just de band som rebellen försakar. Men det, att Publiken har upplösts, innebär å andra sidan att också subjektet har upplösts; och tillbakaslungade in i Det grymma landet har den förra splittrats i individer, och av det senare står endast Springsteen själv kvar. Men Springsteen fordrar existens, kan inte vara utan Publik, och när väl den ursprungliga Publiken har upplöst i individer, tvingas han återskapa sig som subjekt och Hjälte genom att göra vardagens vänner och käresta, bekanta och främlingar, till sin nya Publik. Och så upprepas samma historia: Springsteen som Hjälte måste, genom försakelse, rena sig själv och sin nya Publik från Det grymma landet; men återigen hänger hans existens på, att denna Publik inte försakar det han försakar; och så försakar han också de som står honom allra närmast.

Men Springsteen såsom den Hjälte, som i Det grymma landet på detta sätt förvandlar varje ömsesidig relation till andra människor till en ensidig relation mellan å ena sidan sig själv såsom den rebelliske Hjälten och å andra sidan sin Publik, så att han i slutändan tvingas försaka också den senare, vilken alltså då inkluderar hans käraste och hans närmaste vänner, lösgör sig successivt ur alla relationer och blir allt mer förfrämligad, tills själva hans existens blir rent punktuell och börjar upplösas. Men för Springsteen som Hjälte är den upplösningen av honom själv inte en konsekvens av hans försakande, utan en följd av att han inte försakat mycket nog. Så måste han försaka alla och allt, utom försakandet som sådant. Och så: stolt kämpandes för ett luftigt mål, styvnackat fasthållandes medlet för dess förverkligande och förmätet stoltserarnde över sin renhet, står han plötsligt vacklande, fylld av fruktan och bävan, på randen av ett svart gapande Intet, som hotar uppsluka honom.

5, 6 Floden

It is love, and not german philosophy, that is the true explanation of the world.
OSCAR WILDE

Springsteen som Hjälte har erfarit, att hans stolta försakande av de band som binder till andra människor också är ett försakande av de band som binder till existens, och att hans bruk av ett sådant försakande inte medförde någon annan förändring i världen än upplösningen av honom själv och att hjärtan brustit. Han har skakats i sitt innersta. Men den, som så i sitt innersta skälvt och darrar Intet, är inför sig själv bliven en annan, och i Springsteens fall en Hjärtats man. I Eden, Djungellandet och Det grymma landet var Hjälten negativ emot den erfarenhet, som subjektet gjort i den föregående världens Hjälte, och därigenom var Hjälten i varje ny Värld en annan än Hjälten i den föregående, och likaså var världen också den bliven en annan; för Hjärtats man förhåller det sig annorlunda; han är förvisso en annan än den rebell han en gång var: medan denne, i sitt försök att förskaffa sig existens, löste själva de band, som binder till existens, har Hjärtats man satt sig före, att ånyo knyta dessa band; men den Värld han verkar i, är nu likväl densamma: Det grymma landet. Han är förvisso negativ emot detta rike, men han ska nu ha sin existens i knytandet av de band som Det grymma landet löst och löser upp i Intet. De föregående Hjältarna var nödvändigtvis negativa emot världen, och i serien av världar, d.ä. Kosmos, Eden, Djungellandet och Det grymma landet, skulle Publiken i respektive Värld fås att erkänna, att denna Hjältens hållning till sin och deras gemensamma värld var negativ och att denna negativitet utgjorde både subjektets och Publikens väsende; i detta erkännande uppnådde både subjektet och Publiken existens; men i Hjälten erfor subjektet likväl, att det däri icke var sann mot sig själv: det erkändes såsom negativ emot Ordningen, men var i själva verket ett med densamma; denna erfarenhet hotade dock aldrig att upplösa subjektet; den blev i stället en ny Ordning i en ny värld, och subjektet blev ett annat subjekt; och som Poet skapade det ett nytt Verk, bestående av en ny krets nya Hjältar, alla negativa mot den nya Ordningen; endast som Det grymma landets Hjälte gick Springsteen upplösningen till mötes, och han gjorde det med nödvändighet; hans räddning från att falla ner i Intets avgrund var De band som binder. Strängt taget var det endast genom Hjältens förmedling som subjektet och Publiken sökte och fann existens; glädje och sorg, smärta och njutning, nederlag och triumf var alla moment i den extas, som förenade dem i en odelad, väsentlig existens; å andra sidan, utanför scenen var de alla i sin respektive tillvaro utom denna existens; Springsteen själv hade efter föreställningen förlorat sin existens i subjektet, individerna sin i Publiken; de hade alla vänt åter till Ordningen. Men för Hjärtats man förhåller de sig på annat sätt: han söker inte existens i den negativa relationen emot världen, utan i knytandet av de positiva band som binder; han skall därför för sin existens skull inte längre beroende av Hjälten. Förvisso, han kommer också att i en art av denne knyta band (och då till Publiken), men de upplöses vid föreställningens slut; nu skall han knyta olösliga band, och för det skall icke Hjältarna vara behövliga. De hjältar, som Hjärtats man som subjekt i Verksamheten skapar, är därför inte tänkta, att ha sin grund i en negativ relation till Det grymma landet och således ej heller tänkta att tjäna som vehikel för förverkligandet av hans existens; denna ska han ju ha i knytandet av de band som binder till oupplöslig existens, och de skall knytas utanför Verksamheten; när det här fortsättningsvis talas om hjältar, är det alltså icke fråga om Hjältar i egentlig mening.

Rebellen hade ett storslaget mål, d.ä. Det förlovade landet, och krossade hjärtan var det priset han tvangs betala under arbetet med att störta Det grymma landet i gruset. Hjärtats man, åter, har erfarit försakandets sanna natur, och vet, att två hjärtan också kvalitativt är

mer än ett ensamt rent hjärta: ty det rena hjärtats förutsättning är trots allt brustna hjärtan; och brustna hjärtan leder till upplösning av människans existens; de band som binder, däremot, de binder hjärtan till hjärtan; de leder till verklig existens. Det grymma landets Hjälte ville, just genom att försaka banden till andra människor, visa, att han hade ett stort mål; Hjärtats man visar tvärtom, genom att han under stor ansträngning förverkligar ett litet mål, att detta lilla mål i själva verket är ett medel för att förverkliga ett ännu större mål än det Djungellandets Hjälte kämpade för, nämligen banden som binder till frihet från Det grymma landets Intet.

Eftersom Hjärtats subjekt existens inte skall vara avhängig den negativa relationen till Det grymma landet, utan bestå i knytandet av de band som binder, är de Hjältar det som Poet skapar icke rebelliska. De kan därför ge röst åt andra än den rebelliske hjälten. Här talar nu för första gången arbetaren själv: Jag kommer nerifrån Dalen där du fostras till att göra vad alla andra invånare i Dalen gör, d.ä. lönearbeta; jag gjorde min flickvän med barn, jag gick med i facket och vi gifte oss. Arbete, familj, vänner, arbetskamrater är de band som binder dalens invånare till en kollektiv och individuell existens. Men dessa band är icke deras egen skapelse. De föddes in i dem. Arbetet var inte ett val, i det arbetade man enligt någon annans medel och direktiv; bröllopet var en eftergift åt konventionen och en glädjelös föreställning. Med andra ord: Dalens band är på en gång både positiva och negativa: positiva, ty de gör det möjligt för arbetarfamiljerna leva ett drägligt liv; negativa, ty de är också Det grymma landets utövade våld mot familjerna och dess medlemmar: den existens, in i vilken de föds och fostras och vilken den gör deras existens möjlig, tar icke hänsyn till deras egna drömmar och förmågor, begränsar dem i stället för att de i dem kan vårda och förädla sig själva och sina arbetskamrater. De accepterar till synes utan motstånd det våld mot dem själva, som är en förutsättning för reproduktionen av dem själva och Dalens grymma ekonomi, men som reducerar och förkortar deras liv.

Av de fyra arter av Verksamhet, om vilka invånarna i Dalen äger föreställning: 1:o lönearbete i enlighet med Ordningen, 2:o enskild kamp emot Ordningen, 3:o drömmandet om enskild framgång ock lycka genom en ständigt större anpassning till Ordningen, och 4:o kollektiv kamp emot densamma, är det två som där äger verklighet: löne-arbetet och drömmandet. De, vilka i enlighet med modell 2:o ovan väljer att ägna sig åt samma art av Verksamhet som den Springsteen bedriver, producerar Verk bestående av en värld och en emot denna världs Ordning kämpande krets av Hjältar, men de lämnar i samma ögonblick Dalen och löne-arbetet; i den mån de själva är en sitt Verks Hjälte, befinner de sig på enskild flykt bort ifrån eller i enskild strid med Det grymma landet, eller försöker som Hjärtts hjälte återknyta de band till Dalens invånare. som deras enskilda negativitet med nödvändighet löst. Vad modell 3:o beträffar, d.ä. en kollektiv negativitet eller kamp emot Ordningen, så kan den icke ha existerat där före uppkomsten av Det grymma landets Hjältes kamp mot Ordningen, ty före honom var Ordningen alltid absolut; men Verksamhetens subjekt är ett enskilt subjekt som kämpar för att uppnå enskild existens i sin enskilda negativitet emot Ordningen; i denna Verksamhet är alla uti sina enskilda gestalter: Poeten, Aktören, Hjälten, Musan och Publiken, enskilda subjekt. I den finnes inget kollektiv och därmed ej heller någon kollektiv kamp i Ordningen emot Ordningen. Ej heller var ju Verksamhetens väsentliga mål att störta Ordningen, utan att förskaffa dess subjekt existens. Närvaron i begynnelsen av Verksamheten av en sådan kollektiv negativitet i Ordningen emot Ordningen skulle raserat den föreställning om Ordningens absoluthet, som var en förutsättning för Springsteens Verk-

samhet; den skulle omöjliggjort åtskillnaden mellan Jord och Himmel i Kosmos, och någon Verksamhet med åtföljande Verk och utveckling skulle aldrig ha gått av stapeln. Men Springsteen själv, och då icke som subjekt i Verksamheten, utan som person utanför densamma, vet naturligtvis att det överallt hungras och törstas efter rättfärdighet och att arbetare kollektivt kämpar emot Ordningen; frånvaron av denna kollektiva negativitet eller kamp, som vidlåder de Verk, som den Verksamhet, vars subjekt Springsteen är, frambringar, framstår därför för honom som en av själva Verksamheten som sådan påtvingad nödvändig frånvaro i Verken; men denna begränsning, som den individuella Verksamheten påtvingar Verken, nämligen den, att den måste förkasta den kollektiva kampen emot Ordningen från Dalen, förmår Springsteen likväl att överskrida därigenom, att han i Verksamheten skapar Dalen sådan, att uti dess liv är icke endast den individuella utan också den kollektiva negativiteten förvisso förkastas av dess invånare, men att de utom Dalen nere vid floden anar makten hos det, som de förkastar. Denna förkastade, men såsom ur Dalen uteslutna likväl nere vid floden anade makt, är — Floden.

De invånare, som lever i Dalen, är de som icke valde den individuella Verksamheten; de som valde den lämnade i samma ögonblick, Dalen bakom sig; den enda återstående verkliga negativitet, som vore möjlig i dalen, d.ä. den kollektiva kampen mot Ordningen i Ordningen eller Dalen, utesluter de, och de lever underkastade löne-arbetets tunga ok, under det att var och en hänger sig åt verksamhet nr. 3, d.ä. Ordningens negativitet riktad mot dem själva; de drömmer Det grymma landets dröm, att de genom att än mer underkasta sig Ordningen skall uppnå en bättre framtid för sig själv och sin familj. De har förkastar Floden, men vill för inget i världen för sig själva eller andra erkänna, att de förkastar den. De har valt drömmen före Floden. De upplever förvisso en, om än temporär, frihet från livet i Dalen nere vid floden, som fördämd breder ut sig utanför Dalen; nere vid denna fördämning upplever de ett visst mått av frihet och återhämtning från fabrikens tunga, monotona och förfrämligande slit; där, längs fördämningens stränder, slipper de åtminstone vara inbegripna i det vedervärdiga brottande som de i Dalen pliktskyldigt måste delta i. Men i den uppdämda flodens närhet erfar de en berusande aning makten hos det, som de icke vill erkänna att de förkastar: Verksamhet nr. 4: Floden. Ty de har i generationer arbetat i fabriken och levt nära floden, och även om de icke vill tillstå det, vet de, att liksom fördämningen upphäver flodens fria ström mot havet, upphäver löne-arbetet arbetarnas fria och demokratiska delaktighet i arbetet, och liksom varje fördämning kan sprängas av floden, kan Floden spränga varje löne-arbetets Ordning; de anar att Ordningen icke kan ”tämja denna laglösa ström, kan inte leda om eller begränsa den, kan inte säga till den, Gå dit, eller Gå dit, och få den att lyda; kan icke rädda den strand, som den dömt, kan icke hindra dess väg med något föremål, som den icke kommer att slita undan, dansa över och skratta åt”. De anar nere vid floden, att den individuella drömmen om personlig frihet, som aldrig tycks gå i uppfyllelse, är en falsk dröm, att ingen egentligen är fri förrän alla är fria, och att en verklig frigörelse fordrar Floden. De vill i Dalen icke för sig själva och andra erkänna, att de utesluter Floden ur Dalen, men i närhet av den uppdämda floden kan de inte annat än ana makten hod det, som de utesluter.

Men kapitalets produktion i fabrikerna är till sin natur icke konstant, den ökar i omfång och produktivitet tills den dag, då den producerar mer än vad människornas låga löner ger dem möjlighet att konsumera, och i ett plötsligt nu råder överproduktion, ekonomisk depression och massarbetslöshet, överallt och så även i Dalen. Nu går inte bara de negativa, utan också de positiva aspekterna av de band,

som beskar invånarna en acceptabel tillvaro, liksom också den bedrägliga individuella dröm om ett annat och bättre liv, vilken förutsatte, att arbetarfamiljerna förkastade Floden, upp i rök. Borta är arbetet, och med det banden i arbetsgemenskapen och de därpå baserade övriga banden mellan människorna i Dalen; borta likaså banden till åtrådd konsumtion och kompesatorisk fritid; och borta illusionen om en bättre framtid. Priset, som arbetarfamiljerna tvangs betala för dessa nu försvunna band, var förkastandet av Floden. I stället för att ge sig den hän, drömde de var och en den individuella drömmen om en bättre, friare framtid för dem själva. Helt visst, nere vid floden anar de, att de kanske ur sina liv utesluter vad som skulle kunna vara deras befrielse, och de känner där en annars icke känd tillförsikt om en möjlig annan framtid, en frihet de icke känner i Dalen, en mer oförställd närhet till varandra, men de erkänner aldrig att upphovet till den glädje de känner vid floden är Floden.

Nu nu har löne-arbetet, och med det den gäckande drömmen om ett bättre liv genom idogt arbete, blivet till Intet i den ekonomiska depressionen. Allt positivt och negativt i det livet är nu endast minnen. Men dessa deras minnen är just nu vad de icke förmår att kännas vid. De minns den dröm om individuell lycka som de höll fast vid och som överflyglade tanken på Floden som medel för frigörelse, och de anar nu sin skuld. Och om de tidigare inte ville erkänna, att de uti Dalens liv uteslöt Floden, vill de nu inte erkänna, att de i sitt nuvarande liv utesluter det tidigare livet i Dalen och med det minnet av Floden. Och så, liksom de förr under lediga härliga dagar vid den av ekonomiska skäl uppdämda flodens kontrollerade ström fann sig glada och upprymda då de där anade Flodens makt, utan att kunna förmå sig att erkänna att glädjens upphov var Floden, som de förkastade, erkänner de nu icke att de minns vad de minns. De erkänner icke att de minns det arbete, som gav och tog, eller den berusande känslan av en möjlig befrielse från skugglivet i Dalen, som de erfor då de badade i den uppdämda flodens lättjefulla vatten eller bara vilade på dess soldränkta stränder, eller den dröm om individuell frigörelse, som de en gång drömde. De förkastar var och en minnet genom att agera som om de icke minns vad de minns. De agerar som om de inte minns det svunna livet, eller som om de icke bryr sig, att det tidigare livet förvandlats till intet. Men invånarna i Dalen minns, och framförallt, nu när deras dröm gått upp i rök, minns de, hur de nere vid floden fylldes av glädje och tillförsikt då de där anade makten av vad de försakade, och för att nu visa varandra, att de inte minns vad de minns, far de liksom förr ner till floden, men nu står de på dess stränder och blickar utan sinnesrörelse ut över den uppdämda floden svagt strömmande vatten och konstaterar än en gång inför varandra, att ja, där är den — floden. Så måste de, för att kunna erkänna för varandra att de icke minns vad de minns, liksom förr pendla mellan Dalen och floden, men nu utan att nere vid fördämningen uppvisa tillförsikt och glädje. Deras försakande av minnet av vad de kände och anade nere vid floden har torrlagt Floden.

Om det de minns, men inte för varandra kan erkänna att de minns, kan de som bor i Dalen naturligtvis med varandra tala om. De kan om detta kollektiva, uteslutna minne tala endast med någon, som är en främling, som kommer utifrån, som t. e. x. Hjärtats hjälte. Under ett sådant samtal ställer en man från Dalen, skenbart till främlingen, men egentligen till sig själv, frågan: Är drömmen (om ett annat, bättre liv) en lögn, om den icke går i uppfyllelse? Eller är det något annat, som tvingar mig att om och om igen fara ner till floden, fastän åsynen av den lämnar mig oberörd, torr på alla känslor? Så formulerade hör frågorna hemma i Dalen. Ty där har invånarna förkastat Floden, d v. s. möjligheten av en gemensamma kamp för en annan värld; de

drömde, att den, liksom floden, som av egen natur makar sig fram utom Dalen, skulle bli till utan deras eget aktiva deltagande i dess förverkligande. Men en dröm om en annan värld går inte av sig själv i uppfyllelse, den måste förverkligas. Och som den lever vidare från generation till generation, är den icke en lögn bara för att just du icke får uppleva dess förverkligande, ty det kan mycket väl ske någon gång i framtiden. Men Dalens dröm var en lögn. Det var en dröm, utan tanke på dess förverkligande. Den stod mellan Dalens invånare och Floden. Och eftersom invånarna inbördes förkastar inte endast Floden utan också minnet av den tillförsikt och upprymdhet som de kände då de blickade ut över floden och anade Flodens makt, är Floden som urspung till vad de kände nu torrlagd. Men de måste för varandra visa, att de icke minns vad de minns, och därför måste de om och om igen återvända till floden, fastän känslan för Flodens makt är torrlagd.

För subjektet, som arbetar i enlighet med modell 2.o ovan, är Dalen dess Verksamhet i enhet med Ordningen, Floden dess Verksamhet såsom negativ emot Ordniningen; Floden bildar för subjektet den rörelse, vars drivande moment utgörs av subjektet som Poet och Aktör och som leder fram till den punkt, då det erfar, att dess tillvaro i Hjälten icke alls är negativt den gällande världens Ordning, utan tvärtom, att det i Hjälten är ett med Ordningen, eller har återvänt till Dalen; subjektets utveckling är här till formen alltså en rörelse från Dalen till Floden och därifrån tillbaka till Dalen, en rörelse som, eftersom den åvägabringar subjektet det, som är dess mål, d.ä. en existens, med nödvändighet om och om igen måste upprepas. Varje cykel i denna oscillation innefattar skapandet av ett bestämt verk. När Springsteen genomfört tre sådana cykler och skapat ett pregnant opus, ja då gjode som nämts Kolonnen anspråk på, att vara den som ägde beslutanderätten över Verksamheten och verken, och som en följd av den därpå följande kampen mellan Springsteen och Kolonnen kom oscillationen till ett stillestånd; först genom det prosaiska domslut, varigenom Springsteen tillerkändes rätten till sin Verksamhet och de verk som han redan hade skapat och de verk han eventuellt skulle komma att skapa, kunde han som subjekt i Verksamheten återigen lämna Dalen för Floden. Men den cykel, som nu följde resulterade i en Hjälte som i Det grymma landet erfor, att den individuella negativitet, som utgjordes av Floden, lämnade honom förfrämligad i en värld i vilken hans hjälteskap drev honom mot existentiell upplösning och nattsvart mörker. Springsteen menar sig nu icke längre vara i behov av Hjälten för sin existens; hans tillvaro skall icke längre ha sin grund i Hjälten eller Floden, utan i bindandet av de band som binder till existens; dessa band skall bindas utanför Verksamheten, och Springsteen menar sig därför icke längre vara i behov av Verksamheten eller Floden. Hans ort är nu Dalen. Och liväl finner han sig tvingad att återvända till Floden. Varför? Jo, Springsteen är i själva verket icke alls fri från behovet av Hjälten; ty hans existens skall bestå i bindandet av de band som har lösts av Det grymma landet; hans existens kräver alltså Det grymma landets verksamhet; hans bindande av banden är i själva verket negativt Det grymma landets upplösande Verksamhet, det ska göra ogjort vad detta rike gör; Springsteen är alltså fortfarande, om än via en omväg, negativ Det grymma landet, och han fordrar Hjälten och Verksamheten för sin existens. Han måste alltså som subjekt i sin Verksamhet fortsätta oscillationen. Som Hjälte frågar han sig, om hans dröm om existens via Verksamheten, en dröm som i stället för att bärga existens ändade i vacklan på kanten till Intet, bara var en lögn, eller om det är något värre, som tvingar honom att återvända ner till Floden, fastän den för honom har förvandlats till en torr Verksamhet. Härpå kan man svara: Nej, det är inte den som nu fask avslöjade drömmen

om existens via Verksamheten som nu tvingar honom att uppsöka Floden, ty nu ska han utom Floden förskaffa sig existens genom att knyta banden som binder. Ja, det är här fråga om något värre än en genomskådad falsk dröm, nämligen det, att han i grunden är den Hjälte han icke vill vara; och som han fortfarande har tillvaro i Hjälten, måste han uppsöka Floden; han ska icke vara Hjälte, icke ha tillvaro i Floden, utan i Dalen, och likväl är han Hjälte, har tillvaro i Floden: han har blivit sig själv en gåta, och han oscillerar fortfarande mellan Dalen och Floden. Men tidigare var Dalen ett moment i Floden och subjektet både ville ha och hade med nödvändighet sin existens i Floden, och därför kunde Springsteen då med stolthet säga: Jag är *Verksamhetens* fånge; nu däremot tvingas han tillstå: Jag är verksamhets *fånge*. Han försöker etablera existens i Dalen, men har den i Floden, har alltså fortfarande sin existens i Verksamheten. Men hans skapandes natur är nu förändrat: tidigare var det ett motsägelsefritt översättande av subjektets väsende till Hjälten, ett översättande som resulterade i en ström av Hjältar; nu däremot ska subjektet i Floden skapa Hjältar, vilka, trots att de har tillvaro uti en negativ relation till Ordningen, skall ha denna tillvaro endast i knytandet av de positiva band som binder bortom Floden; på grund av denna skapandets nya ekonomi är skapandet icke längre ett motsägelsefullt strömmande, utan ett motsägelsefullt konstruerade, ty Verksamhetens produkt, den mot Ordningen negativa Hjälten, skall icke vara negativ alls; Floden, d.ä. Verksamheten som det strömmande översättandet av subjektets negativa väsende till Hjälten, är nu snarare ett torrt konstruerande av en Hjälte som visserligen är, men alls icke ska vara Hjälte. Denne, liksom varje tidigare Hjälte, vänder sig till sin världs Musa. Varje ny världs Musa är till sitt väsende den erfarenhet, som den föregående världens Hjälte gjort i sin värld. Det grymma landets Hjälte var både offer och agent för Det grymma landets förfrämligande. Dessa enhetliga relation till Ordningen bryter nu Hjärtats Hjälte upp och förlägger till två olika typer av Musa. Musan är nu antingen a) offer för Det grymma landets förfrämligande, eller b) utövare av detta rikes förfrämligande och samtidigt dess offer. Den senare Musan står närmast den Hjälte, som blev Hjärtats hjälte, och för den senare gäller, att hans Jag då, är hans Du nu, varför diagnosen av Musan är problemfri: Du vill inte ha något, som någon annan kan beröra; Du har en inre tomhet, som du måste du dölja; Du upplever det som om det planerat var, att Du med tomt hjärta skulle tvingas flacka omkring i Det grymma landet (medan det i själva verket var en följd av att Du som den negativa Hjälten med nödvändighet måste färdas från Kosmos till Det grymma landet); Du tror dig vara råbarkad nog, att ensam som riddaren av den sorgsna skepnaden kunna piska Det grymma landet till Det förlovade landets efterföljelse. Men Hjärtats hjälte är icke negativ Musan typ b) såsom absolut Musa; nej, hans diagnos är till för denna Musans bot och bättring; han angriper icke heller Musans verksamhet att fördöma dem, som avvikit från vägen till Det förlovade landet och betalt priset (Floden) för att leva i Dalen, han vill bara undanröja giltigheten av detta fördömande. Vad sedan gäller Musan av slaget a), som lever förfrämligad i Det grymma landet, så vill han också vara hennes förlösare. Han erbjuder henne band som skall binder till en icke-förfrämligad existens, men i själva verket hänger hans egen existens på, att hon förblir Musa; hans existens är avhängig hennes alienerade existens, ty han som negativ Hjälte kan icke själv knyta några band, han kan bara erbjuder dem; knytandet kan bara ske som en gemensam akt av Musan och Hjälten; men Hjälten har sin existens i erbjudandet, icke i förverkligandet; han är beroende av att Musan förblir Musa, medan Musan icke är beroende av Hjälten. Han försöker ge sken av att för detta förhållande dem emellan gäller det

omvända, och det genom att, om än till synes kärleksfullt, föringa hennes existens genom att tilltala henne med ord som: flicka lilla, lilla äskling, lilla tösen; men det verkliga förhållandet träder fram i bjär belysning i det fall då Musan framträder som Musa i det hon löser band som fram till dess bundit samman henne och Hjälten; och lösa dem måste hon, ty hans existens fordrar henne som Musa; men som hon av skäl valt att lämna Hjälten, ratar hon naturligtvis de band han nu för sin existens ånyo måste erbjuda henne, och han finner, att han förlorar herraväldet över sin existens, och i förtvivlan vädjar han, att hon ska återvända till honom; eller också avfärdar han henne med en vikande ton av bitterhet, och utan möjlighet att vara Hjälte är det nu han som förminskas och finner sitt själv upplösas. För att förhindra denna upplösning av självet, som ju är en följd av, att banden mellan honom och Musan har lösts upp, vill han nu bli knuten med nya band som kan binda honom till existens. Så har han själv blivit den Musa, som skulle motsvara hans behov som Hjäte, och köra en stulen automobil genom ensamhetens kolsvarta natt, i hopp om att bli gripen av polisen, för att på så sätt bli återknuten till åtminstone någon form av mänskligt sammanhang.

Men Hjärtats man ger inte röst enbart åt lönearbetarna i Dalen, utan också åt de, vilka hamnat på existentiella avvägar. Många av dessa har oförskyllt sett sina positiva band till andra människor och till betingelserna för deras liv lösas upp till följd av nedgång i Det grymma landets ekonomi, och finner ingen annan sätt att undvika det existensiella Intet, än ett våldsamt sådant. Andra har en gång funnit sig vara alltför hårt bundna i Det grymma landets negativa band, och tror, att de kan befria sig genom att lösa dessa band som så strängt binder dem till någon de inte känner sig vara - men det går för dem, som för rebellen: de blir alienerade, inte bara från andra människor, utan också från sig själva, och eftersom banden, hur hårt bundna de än må vara, likväl är vad som binder dem till existens, löses, då de löser sig ur alla band som binder dem, för att därigenom göra sig fria, också själva grunden för deras existens och möjliga frihet upp i intet. Rebellen gjorde samma erfarenhet, och också han ställdes inför detta intet, som hotade uppsluka honom, men han var negativ Det grymma landet, och kunde därigenom också vara negativ dess negativa band och bli positiv de band som binder till frigörelse från dem. Men hjälten på avvägar finner bara negativa band, sådana som begränsar och reducerar honom, och som tilldelar honom en existens han inte känner igen som sin egen; han erfar dock, när han försakar de negativa band som binder, inte alls blir befriad, utan att han tvärtom upplöses och går sin undergång till mötes. Han försöker då återknyta dessa band, vilka nu i efterhand tycktes erbjuda åtminstone en viss, om än främmande tillvaro. Men han kan inte själv knyta dessa band, han är fortfarande negativ emot dem. Han kan bara återupprätta dessa band genom att bryta dem. Hans lösning på detta dilemma heter brott och straff; genom brottsliga handlingar och det därpå följande straffet hoppas han åter bli knuten till de negativa banden. Sålunda kör han i mörkaste natten en stulen bil i hopp om att bli gripen av polisen, för att på så sätt undgå det intet som hotar honom, medan polisen å sin sida, på grund av ständigt ensamt nattarbete, också han är på väg att upplösas och han vädjar ut i natten till alla och ingen om befrielse från samma hotande intet som biltjuven. De, vilka är negativa Det grymma landets negativa band, men inte detta rike som sådant, är alltså motsägelsefulla: han, som lever i dessa band, vill lösa dem, han, som löst dem, vill åter knytas till dem. Hur grovt brottet han begår är för att återfå existens står i proportion till hur illa han behandlats i Det grymma landet och hur nära han varit att ha reducerats till intet. Ett exempel på hur långt en sådan reduktion kan fortskida ger Hjärtats poet ett exempel på: en

yngling och en flicka lämnar en liten, trång stad med kärlekslösa, förtryckande band som binder till förljugen tillvaro och ger sig ut på en odyssé genom Det grymma landet. Under resans gång dödar han 10 människor. När han gripits och förts inför domaren, vill denne veta, varför han gjorde vad han gjort. Hans svarar: Det finns alldeles för mycket gemenhet i världen. Hans lakoniska svar lägger skulden för det bestialiska inte bara på honom själv, utan också på alla de, som aldrig behandlat honom som en mänsklig varelse, men som lärt honom att se på andra, så som de har sett på honom. Domaren, som genast ser gemenheten i ynglingen, men icke sin egen eller Det grymma landets, dömer honom till döden, förklarar honom ovärdig att leva, lovar, att kasta honom ned i intet, - ett löfte, som för ynglingen naturligtvis är absurt, ty under hela sitt korta liv har han ju inte befunnit sig någon annanstans än just i intet. Det grymma landets publik kan icke urskilja människan i mördaren, det kan först den Publik, som följer den framställning av Hjältens öde, som Hjärtats man som poet skapat och som Aktör ställer fram på scenen. Hjälten framställning klargör för publiken, att hans till synes slumpmässiga, känslolösa serie mord var något som för första gången i hans korta liv gjorde honom till någon att räkna med: samhällets fiende nummer Ett. Hjärtats man är naturligtvis också medveten om Det grymma landets gemenhet, och vet, att de band, som nu, efter Hjältens dåd, binder honom till en erkänd existens som ryktbar seriemördare, inte är något annat än de läderremmar, med vilka bödeln en gång ska binda honom fast i elektriska stolen. Och Hjälten vet, att verkställandet av hans dom inte bara kommer att kasta honom tillbaka till det intet han för ett ögonblick tycks ha lyckats undgå, utan också att det en gång för alla kommer att göra honom fri från de grymma band, som redan från hans födelse inte erbjöd honom det, vad han därefter under hela sitt korta liv sökt efter: att inte i Det grymma landets konkava spegel vara ett Noll.

7. Briljant förkädnad

Det första är negativt; det andra är icke positivt. Men ett tredje, ett verkligt positivt finnes.
C.J.L. Almqvist

Det grymma landets rebell erfor, att det som förskaffar en människa existens är knytandet av De band som binder; han försakade försakandet, och kunde, som Hjärtats poet, skapa de nya Hjältar åt vilka han i sina tidigare gestalter som Poet inte kunnat ge röst. I dessa Hjältar kritiserade han också, inför sig själv och publiken, vad han tidigare fört till torgs: predikandet av försakandets evangelium, föraktet mot dem, som avföll till Det grymma landet och tron, att han själv såsom Hjälte kunde piska detta rike till efterföljelse. Först i samband med denna självkritik kunde subjektet i Hjälten klart och tydligt framträda inför publiken med sitt budskap om nödvändigheten av De band som binder. Men subjektet, liksom ock Hjälten, har existens i sin negativitet, icke i banden som binder. För att vara trogen sin fordran, att vara sann mot sig själv, kan han icke nöja sig med att proklamera De band som binder som grunden för människans existens, han måste själv knyta dessa band. Han skall alltså i fortsättningen ha sin existens icke i den negativa relationen till Det grymma landet, utan i De band som binder människor till varandra och till existens. Subjektet är därigenom till två uppgifter bunden: 1:o att i Hjälten för sig själv och Publiken bevisa, att han icke har sin existens i densamme, d.ä. I Hjälten, som lösgjorts och lösgjort sig från vardagliga mänskliga sammanhang, och 2:0 att knyta De band som binder. Detta åstadkommer han på följande sätt:

han skapar som Poet ett Verk bestående av Hjältar, vilka alla på ett eller annat sätt har alienerats i Det grymma landet, och som innerst inne lider alla de kval som därmed är förbundna; men Hjälten som sådan har här två sidor: å ena sidan han själv, och å andra en Hymn till hans ära; dessa båda sidor av Hjälten återverkar på varandra: Hymnen ger ljus åt Hjältens öde medan denne ger mörker åt Hymnen. Hymnen låter inte Hjälten stå fram för Publiken så som de existentiella Hjältarna gjorde, d.ä. som otvetydigt tragiska; Hymnen är en ljusning skild från Hjältarnas mörka öde, är alls icke en del av dem själva. Den är närmast ett slags bitter ironi. Åtskillnaden mellan Hjälten som sådan och Hymnen till honom skall nu ge subjektet möjlighet, att, som Aktör, för Publiken åtskilja sig själv från både Hjälten från Hymnen och träda fram som den, som är herre över deras existens. De skall båda ha existens blott i De band som binder dem till subjektet. Men för Publiken åter framstår den tvetydiga Hjälten icke alls på detta sätt. Den fordran, att den icke längre finna sin existens i subjektets och deras gemensamma väsende, såsom det presenteras i Hjälten, innebär icke alls, att Publiken finner grunden för sin existens i De band som binder; de finner i stället denna grund i - subjektet självt. Hjälten skall icke utgöra grunden för dess egen och subjektets gemensamma existens; Hjälten skall icke utgöra grunden för subjektets (och därmed också Publikens) existens, tvärtom skall subjektet utgöra grunden för Hjältens existens. Subjektet fordrar sålunda numera för sin existens icke längre Publikens erkännande av hans väsende i Hjälten, utan i dess erkännande, att hans existens består i de band, som han knyter till Hjälten och Hymnen; publiken å sin sida, som sökt sitt väsende i framställningen av Hjälten, finner i denne endast subjektet. Hymnen till Hjältarnas ära förvandlar så subjektet till idol, scenen till arena och Publiken, som inte längre söker sitt väsende i Hjälten, utan numera i Idolen, till en Massa vars gravitationscentrum är just Idolen. Och som storleken på Massan inte längre, så som var fallet vad beträffar Publiken, begränsas till de individer, vilka finner sitt väsende i Hjälten, begränsas den nu endast av arenans storlek. Nu svärmar en Massa kring Idolen. Publiken fordrade erkännandet av sitt väsentliga väsende i Hjälten, Massan å andra sidan finner sig nöjd med att befinna sig i Idolens närhet. I denna tragedi förklädd till ironisk komedi består hjältens bruksvärde inte däri, att subjektet och Publiken i honom erfar och erhåller erkännandet av sitt gemensamma väsende, utan helt enkelt däri, att han för samman Idolen och Massan. Subjektet som Idol gör Hjälten till en icke-hjälte: dessa är, just som de existentiella hjältarna, med enkelbiljett på väg mot botten, om de nu inte redan befinner sig där. Om de är medvetna om, att deras väg utför har sin grund i Det grymma landet, i dess krig, lågkonjukturer, brist på utbildning, fördomar, klasskillnader osv. är oklart; men att Det grymma landet kan förändras är inte något de kan föreställa sig. För dem är det egentligen inte ens orättfärdigt. Det bara är vad det är. På samma sätt ser de på sin eget öde: att med handboja vara fästad vid polisbilens stötdämpare, eller i fotboja lägga asfalt på motorvägen, eller längs järnvägsspåret nödgas svinga slägga dagen lång, eller degraderas i arbetslivet, eller leva i arbetslöshet, allt det kommer på ett ut för icke-hjältarna: de har alltid varit, de är nu, och de kommer alltid att vara i det fängelse, vars namn är Det grymma landet. De är, till skillnad från de existensiella hjältarna, varken förtvivlade eller desperata, och de kastar inte heller, som de, anklagelser mot Det grymma landet. De ifrågasätter inte samhället, de vill ha skydd från det. Ty världen innebär bara förluster: av vänner, av de man älskar, av arbete, av frihet, av hemstaden, av glansdagar osv. Icke-hjälten är icke eld och lågor, är icke-icke reträtt och är icke-icke kapitulation.

Sådana är Hymnens hjältar: de tillhör förlorarna, brottslingarna, de arbetslösa, kort sagt de absolut misslyckade i Det grymma landet. Och likväl är Hymnen en Hymn just till deras ära. Den är en segersång för förlorare; ömsom stormande, ömsom brusande men alltid i trots mot icke-hjältarnas nattsvarta öden vill den alltid överrösta Det grymma landets egen självgoda hymn om enskild framgång och egen triumf. Men Hymnen är icke icke-hjältarnas Hymn, den är Idolens, och som denne själv till det yttre framstår som ett bevis på giltigheten av Det grymma landets dröm-hymn om personlig framgång, framstår hans Hymn till Hjältarna som en hymn till honom själv och till just Det grymma landets falska dröm.

Nu förhåller det sig så, att individerna kan uppgå i Idolens Massa först efter att de betalt det av Idolen fastställda priset för bytesvärdet av en föreställning av icke-hjältarna. För Subjektet fram till denna punkt innebar Publikens betalning av bytesvärdet för Hjältarna att han kunde livnära sig som Poet och Aktör och därigenom också realisera bytesvärdet av föreställningen i en ny föreställnings bruksvärde och genom den uppnå sin och Publikens gemensamma existens i Hjältarna. För honom var således målet för produktionen av föreställningens bytesvärde realiserandet av föreställningens bruksvärde. För Idolen gäller saken tvärtom. Subjektets förvandling till Idol, Publikens förvandling till Massa och Hjältens förvandling till icke-hjälte har nämligen kastat om förhållandet mellan bytesvärde och bruksvärde: för Idolen är bruksvärdets ändamål bytesvärdet. Därmed är Idolens föreställningen en vara, vars varunamn är Idolens namn.

Men när Massan efter föreställningens slut upplöses i individer, upplöses också dess gravita-tionscentrum: Idolen. Men Subjektet räds inte detta existentiella tomrum. Det är icke däri, varest han ska ha sin existens. Den ska han ju inte ha i föreställningen av icke-hjältarna, utan i knytandet av De band som binder. Sådana band binder han förvisso till Massan under föreställningen, men icke genom att erbjuda den sitt väsende speglat i icke-hjälten, ty denne binder inga band, tvärtom, i Det grymma landet har han aldrig vetat av sådana band: från sitt första andetag fann han sig ensam på botten av det Det grymma landet; men inte nog därmed: han är också fängslad i Idolens framställning. Denna framställning är som sagts en Hymn. Hymnen motsäger icke-hjältens nattsvarta hopplöshet: den ger den en ton av hopp, samtidigt som icke-hjältarnas öde skänker hymnen en klang av förtvivlan. Så har icke-hjälten två ansikten, det ena vänt mot ödet, det andra mot Hymnen. Så framstår till slut Idolen såsom den, som i dubbel mening behärskar icke-hjältarna, och Massan hyllar inte dessa hjältar, i vilka de icke finner (och icke heller förväntat sig finna) sitt väsende, utan Idolen.

Men subjektet skall ju inte ha sin tillvaro i Hjälten som icke-hjälte, utan i De band som binder. Dessa band ska han nu knyta. Han kan naturligtvis inte knyta dessa som Idol: ty Idol är han endast inför Massan, och där är han erkänd som Idol, icke som subjekt. De band som binder är för subjektet det absolut positiva. Det betyder, att, emedan Hjälten är negativ Det grymma landet, dessa band utesluter Hjälten. De utesluter även Publiken, eftersom också den, via Hjälten, är negativa emot det riket. Men banden som binder utesluter det negativa; de icke sin egen grund. De är helt enkelt negativa det negativa. Det betyder, att Subjektet, även om han skall ha sin existens i De band som binder, så har han likväl icke alls befriat sig från det negativa. Detta förhållande påminner om Löne-arbetarens situation i Dalen; för han var negativ det positivt negativa (den kollektiva negativiteten, Floden eller kampen mot Det grymma landet). Subjektet har med andra ord inte alls överkommit det

stadium, uti vilket han har sin tillvaro i Hjälten; men för honom skall det negativa likväl icke längre utgör basen för hans existens; han skall erhålla existens med De band som binder som bas. Därför tycks det honom möjligt att förmäla den femte Musan. En förmälning av subjektet med Kosmos, Edens, Jungellandet, eller Det grymma landets Musa var aldrig möjligt, eftersom det just var det faktum, att de alla var oupplösligt förenade med sin världs Ordning, som möjliggjorde för subjektet att, som Aktör, i Hjälten be henne följa honom på vägen ut ur Ordningen. Utan Musans orubbliga enhet med Ordningen, skulle Hjälten, och med honom subjektet, aldrig ha kommit till ord och existens. Det är först nu, när subjektet skall uppnå existens i De band som binder, som han förmäler Musan.

Den motsägelse, som subjektet sig själv ovetande har invecklat sig i, består å ena sidan av De band som binder, vilka för honom ska utgöra det absolut positiva, och å andra sidan det negativa, vilket ska vara det absolut negativa; de skall sålunda absolut utesluta varandra; men i själva verket är de icke alls absolut åtskilda; ty det positiva har icke det positiva som bas: det positiva är negativt det negativa och det negativa är negativt det positiva. Det negativa är negativt, och så är ock det positiva. De band som binder, skall, för att de ska vara positiva, utesluta det negativa. Nu var det emellertid just det negativa som utgjorde basen för subjektets själv-utveckling. Det var det som drev honom ut ur Kosmos, ut ur Eden, ut ur Jungellandet och in i konfrontationen med Det grymma landet och däruti in i den skärseld, som hotade att uppsluka hans existens, och som han undkom genom insikten, att det är De band som binder som är grunden för människans existens. Men de positiva band som binder är här som sagt negativa det negativa. För subjektet skall emellertid det negativa icke icke alls tillhöra honom, utan endast Det grymma landet. Subjektet är med andra ord kluvet. Den negativa relation, som fram till nyss rådde mellan subjektet och Det grymma landet, har nu tagit plats i Subjektet självt. Han har nu två självn: det själv, som har det positiva, eller De band som binder, som bas, och det själv, som har det negativa, eller Hjälten som bas. Detta innebär, att subjektet, vars själva grund skall utgöras av De band som binder, är bunden av rädslan, att dessa band ska upplösas och med dem han själv. Ty dessa band kan icke för subjektet överleva någon som helst kontakt med det negativa; men en sådan kontakt är just vad som redan från början fanns mellan dessa band och det negativa, ty banden är negativa det negativa; han är alltså själv det negativa. Därför måste subjektets positiva själv konfronteras med hans negativa själv. Och ju mer han försöker undvika denna konfrontation, desto djupare dras han in i den. Rebellen vart tvungen att i namn av Det förlovade landet försaka allt positivt i Det grymma landet: kärlek, rikedom, välmående och ryktbarhet. Subjektet äger nu efter sin tid som Idol allt detta, men har erfarit, att utan De band som binder, är allt övrigt i världen utan värde. Han måste förverkliga De band som binder. Och när han väl det gör, blir hans kluvenhet virulent. Han skall ha sin existens i banden som binder, men dessa är i sig negativa det negativa, d.ä. negativa det negativa upplösandet av dem eller negativa Det grymma landet; subjektet, utan att var det varse, har alltså fortfarande sin existens i Hjälten. Och som Hjälte kan han inte annat, än att presentera denna sin kluvenhet i vadhelst han tar sig före. Som sådan Hjälte måste han nu vara vaksam och handla med beräkning; han måste kontrollera sig själv, så att han inte tvingas möta sitt andra själv eller sin egen negativitet. Men banden som binder är negativa Hjältens negativitet, och kan inte åtskiljas från densamma: de utgör därför hans Fall. Detta Fall kan ske helt plötsligt, eller långsamt. Varje steg, som Hjälten tar mot De band som binder, är ett steg mot förnekelsen av honom själv. Så tvingas han

förställa sig i sin relation till Musan, som han förmält. I denna förställning försöker han dölja sitt negativa själv både för henne och sig själv; men han anar sin falskhet, anar att banden som skall binda honom till existens måste brista. Denna förställning, driven till sin spets, är ett bittert spel, uti vilket Hjälten inte längre ser sin Musa som hon är, utan ser henne i sin egen kluvenhets konkava spegel. Han kan inte längre avgöra vem han själv är, eller vem Musan är. Han är villrådig, ställer men kan icke ge svar på frågan: är vi oss själva, eller är vi var och en bara ett bedrägligt, men brilliant upprätthållet sken? Så visar det sig, att den Publik, som subjektet som Hjärtats man inte längre skulle vara i behov av, nu tagit gestalt i Subjektet och Musan själva. Nu misstror subjektet och Hjälten sig själva. Han är för sig själv bliven en gåta. Ju mer han anstränger sig att förverkliga De band som binder, desto närmare tränger sig det negativa på honom, och löser de band han vill binda. Till slut förstår han, att dessa band är omöjliga att binda, och hans tidigare hyllning till dem har förvandlats till rädsla för dem. Och som en sista akt uti detta makabra spel gör han ett förtvivlat försök att framstå som den absolut positiva Hjälten, men blott för att i skräck finna sig stå ansikte mot ansikte med sig själv som den absolut negativa Hjälten. Och emedan det negativa är Hjältens sanna existens, kan icke den positiva, utan endast den negativa Hjälten gå segrande ur striden dem emellan. Han ser nu, att hans seger var hans nederlag. Rädslan att få erfara, hur De band som binder löses upp, är så till slut större, än tron på värdet av att knyta dem.

Som en Hjärtats man skulle Springsteen icke längre ha sin existens i Hjälten och alltså icke längre vara i behov av Verksamheten, men han fann likväl, att han var fången i Hjälten och alltså därmed också i Verksamheten. Han skulle ju ha sin tillvaro utanför Verksamheten i knytandet av de band som binder, men då dessa band skulle vara rent poitiva, d. v. s. skulle utesluta det negativa, var de i sig själva negativa och löste sig i samma ögonblick som de knöts. De band som bindet är sålunda för subjektet den Ordningen han är emot. Denna Ordning har så att säga tillsammans med positiviteten hos de band som binder uppgått i dessa band. Och emedan de band som binder i sin positivitet är negativa, är Springsteen fortfarande Hjälte. Och som fånge i sitt hälteskap är han negativ sin erfarenhet som Hjärtats Hjälte. Han är med andra ord negativ de band som är negativa mot sig själva och löser sig i det de knyter sig. Men att vara negativ de positiva band som inte är något annat än negativa är att vara negativ de negativa band som härbärgerar det positiva eller de positiva band som utesluter de negativa, d.ä. att vara positiv de positiva band som härbärgerar de negativa; men därmed har Springsteen helt plötsligt gjort sig fri från Hjälten; ty nu har han tillvaro i de band som binder som är fri ifrån, men ändå härbärgerar den negativa relationen till Ordningen. Han kan binda de band som binder och samtidigt vara negativ Ordningen. Han är icke längre i behov av Hjälten och Ordningen för sin existens. Men även om de nu uppkomna band som binder i sig är fria från det negativa, så återstår likväl för Springsteen att rena sig själv från den skugga, som hans negativa resa fortfarande kastar över deras positivitet. Men han kan nu säga Ja till allt det han en gång menade att säga Nej, och fortfarande säga Nej till det han alltid menade att säga Nej.

Hans tid som Hjälte är så bliven historia.

Men Det grymma landet återstår.